

Maakuntahallitus

Aika 27.01.2025 klo 08:30 - 10:20

Paikka Uudenmaan liiton toimisto, Esterinportti 2 B Helsinki

Käsitellyt asiat

§	Otsikko	Sivu
§ 1	Kokouksen järjestäytyminen	4
§ 2	Asiantuntijoiden läsnäolo kokouksessa	5
§ 3	Maakuntajohtajan ajankohtaiskatsaus	6
§ 4	Lausunto Inkoon Joddböleen suunnitteilla olevan Vihreän terästehtaan arviointiselostuksesta	7
§ 5	Lausunto Mäntsälän yleiskaava 2050 luonnoksesta	20
§ 6	Uudenmaan alueen positiopaperi tulevan EU:n ohjelmakauden koheesiopolitiikkaan	34
§ 7	Suurimpien kaupunkien allianssiyhteistyön valtionavustushaun avaaminen	36
§ 8	Maakuntavaltuuston päätösten täytäntöönpano	38
§ 9	Ilmoitusasioita	39
§ 10	Luottamushenkilöiden matkamääräykset	40
§ 11	Viranhaltijoiden päätökset	41
§ 12	Johtajien antamat lausunnot	43
§ 13	Valmistuneet julkaisut	44
§ 14	Kokousaikataulu tiedoksi	45
§ 15	Hallintojohtajan viran täyttäminen	46

Osallistujat

	Nimi	Tehtävä	Lisätiedot
Läsnä	Markkula Markku	Puheenjohtaja	
	Krohn Minerva	I Varapuheenjohtaja	
	Syväranta Mervi	II varapuheenjohtaja	
	Hyvärinen Reetta	Jäsen	Saapui § 3 käsittelyn aikana
	Kaukola Ulla	Jäsen	
	Komulainen Pirjo	Jäsen	
	Lohikoski Pia	Jäsen	
	Kivimäki Otso	Jäsen	
	Koski Olli	Jäsen	
	Nieminen Johannes	Jäsen	
	Piirtola Mikko	Jäsen	
	Sigfrids Frida	Jäsen	
	Stranius Leo	Jäsen	
	Tikkanen Tuomas	Jäsen	
Arajärvi Pentti	Maakuntavaltuuston pj		
Karhuvaara Arja	Maakuntavaltuuston I vpj	Saapui § 3 käsittelyn aikana	
	Ikkelä Kalle	Maakuntavaltuuston II vpj	Saapui § 3 käsittelyn aikana
Poissa	Saxberg Mirita		
	Kotoaro Rosa		
Muu	Telén Tuija	Esittelijä	
	Venäläinen Eero	Aluekehittämisen vastualueen johtaja	
	Siivola Mari	Aluesuunnittelun vastualueen johtaja	
	Isokangas Liisa	vs. Hallintojohtaja, pöytäkirjanpitäjä § 1-14	
	Suursalmi Tero	Lakimies, pöytäkirjanpitäjä § 15	
	Salo-Jouppila Satu	Viestintäyksikön ryhmänvetäjä	

Pöytäkirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Markku Markkula
Puheenjohtaja

Liisa Isokangas
Pöytäkirjanpitäjä § 1-14

Tero Suursalmi
Pöytäkirjanpitäjä § 15

Käsitellyt asiat

1 - 15

Pöytäkirjan tarkastus

Ulla Kaukola
Pöytäkirjantarkastaja

Otso Kivimäki
Pöytäkirjantarkastaja

Pöytäkirjan nähtävilläpito

Uudenmaan liiton verkkosivut 06.02.2025

Maakuntahallitus

§ 1

27.01.2025

Kokouksen järjestäytyminen

Maakuntahallitus 27.01.2025 § 1

Esittelijän päätösesitys

Maakuntahallitus

- päättää todeta kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi,
- valitsee kaksi pöytäkirjan tarkastajaa, jotka toimivat tarvittaessa myös ääntenlaskijoina henkilövaalissa (Reetta Hyvärinen, Otso Kivimäki).

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus

- **päätti todeta kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi,**
- **valitsi kaksi pöytäkirjan tarkastajaa, jotka toimivat tarvittaessa myös ääntenlaskijoina henkilövaalissa (Ulla Kaukola, Otso Kivimäki).**

Maakuntahallitus

§ 2

27.01.2025

Asiantuntijoiden läsnäolo kokouksessa

Maakuntahallitus 27.01.2025 § 2

Tiivistelmä

Uudenmaan liiton hallintosäännön 114 § mukaan toimitella voi päättää asiantuntijan kuulemisesta yksittäisessä asiassa. Asiantuntija voi olla läsnä kokouksessa asiasta käytävän keskustelun päättymiseen asti.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää myöntää tähän kokoukseen läsnäolo- ja puheoikeuden seuraavasti:

- § 4 ja § 5, Kaavoituspäällikkö Ilona Mansikka ja ympäristöasiantuntija Tanja Lamminmäki

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Asian käsittely:

Asian käsittelyn aikana maakuntajohtaja teki muutetun päätösesityksen:

Maakuntahallitus päättää myöntää tähän kokoukseen läsnäolo- ja puheoikeuden seuraavasti:

- § 4 ja § 5, Kaavoituspäällikkö Ilona Mansikka ja ympäristöasiantuntija Tanja Lamminmäki
- § 6, johtava asiantuntija Johanna Juselius

Päätös:

Maakuntahallitus päätti muutetun päätösesityksen mukaan.

Maakuntahallitus

§ 3

27.01.2025

Maakuntajohtajan ajankohtaiskatsaus

Maakuntahallitus 27.01.2025 § 3

Tiivistelmä

Maakuntahallitukselle esitetään, että se päättää merkitä tiedoksi maakuntajohtajan ajankohtaiskatsauksen.

Selostus

Maakuntajohtaja esittelee kokouksessa katsauksen ajankohtaisista asioista:

- Strategiatyö 2025
- Maakunnan liiton 30v -juhlavuosi
- Kansainväliset asiat (Kiina-kumppanuus, Helsinki EU Office)
- Organisaation ja toiminnan kehittäminen 2025
- Henkilöstöasiat

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää merkitä maakuntajohtajan ajankohtaiskatsauksen tiedoksi.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Maakuntahallitus

§ 4

27.01.2025

Lausunto Inkoon Joddböleen suunnitteilla olevan Vihreän terästehtaan arviointiselostuksesta

Maakuntahallitus 27.01.2025 § 4
287/06.02.00/2023

Tiivistelmä

Blastr Green Steel Oy suunnittelee Inkoon Joddböleen matalan hiilijalanjäljen terästä tuottavaa tehdasta ja puhtaan vedyn tuotantolaitosta. Hanke sijaitsee Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavassa osoitetulla tuotannon- ja logistiikkatoimintojen alueella.

Vihreän terästehtaan hanke olisi toteutuessaan vaikutuksiltaan Uudellamaalla merkittävä. Hankkeen rakentamisen ja toiminnan aiheuttamista vaikutuksista merkittävimmät kohdistuvat vesistöön ja vesiluontoon, luonnonarvoihin, ihmisiin, liikenteeseen ja elinkeinoihin sekä ilmastopäästöihin. Lausunnossa esitetään täsmennyksiä mm. vaikutusaluekohtaisiin tarkasteluihin, viheryhteyksien ja liikennevaikutusten tarkasteluihin sekä ilmastovaikutusten arviointeihin.

Lausunnossa todetaan, että jatkosuunnittelussa alueen arvot tulee huomioida maakuntakaavan suunnittelumääräysten ja -periaatteiden mukaisesti. Myös haitallisten negatiivisten vaikutusten lieventämiset on otettava asianmukaisesti huomioon jatkosuunnittelussa sekä lupakäsittelyn kaikilla tasoilla.

Maakuntahallitukselle esitetään, että se päättää antaa ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Asian vireilletulo

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on 13.12.2024 pyytänyt lausuntoa Blastr Green Steel Oy:n suunnitteilla olevan Vihreän terästehtaan arviointiselostuksesta. Lausunto pyydetään toimittamaan 31.1.2025 mennessä.

Hankkeen YVA-lain mukaisen vaikutusten arviointimenettelyn asiakirjat löytyvät ympäristöhallinnon verkkosivuilta osoitteesta [Blastr Green Steel Oy, Vihreä terästehdas, Inkoo](#).

Asian tausta

Blastr Green Steel Oy suunnittelee Länsi-Uudellemaalle Inkoon Joddböleen terästä tuottavaa tehdasta ja integroitua vedyn tuotantolaitosta. Lisäksi hanke pitää sisällään uuden laiturin rakentamisen. Hankkeen tavoitteena on tuottaa terästä menetelmällä, joka vähentää CO₂-päästöjä 90 % tavanomaiseen teräksen valmistukseen verrattuna. Hankealue sijaitsee noin 4,5 km päässä Inkoon keskustasta ja on pinta-alaltaan noin 203 hehtaaria. Tavoitteena on tuottaa vuodessa 2,7 miljoonaa tonnia teräslopputuotteita eri teollisuudenaloille.

Ympäristövaikutusten arvioinnissa on hankkeelle esitetty yksi vaihtoehto (VE1), jota vertaillaan ns. 0-vaihtoehtoon, eli hankkeen toteuttamatta jättämiseen. VE1 sisältää alavaihtoehtoja, joissa tarkastellaan mereen

johdettavaa lämpökuormaa sekä määrän että purkupaikan osalta, sekä uuden laiturin toteuttamisen osalta. Lisäksi tarkastellaan kahta vaihtoehtoista ulkomerellä sijaitsevaa meriläjitysalueita uuden laiturin ruoppausmassojen läjittämisen osalta.

Uudenmaan liitto antoi lausunnon arviointiohjelmasta syyskuussa 2023. Lausunnossa kiinnitettiin erityistä huomiota vaikutusten arvioinnin lähtökohtiin, hankkeen suhteeseen Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavaan, vesivaroihin, luontoarvoihin sekä liikenteellisiin vaikutuksiin. Lausunnossa myös katsottiin tarpeellisena selvittää hankkeen jätevesien sisältämän lämpökuorman eri purkupaikkasijaintivaihtoehtojen lisäksi myös lämpökuorman hyödyntämismahdollisuuksia.

Ohjelmavaiheen jälkeen hankesuunnitelmiin on tehty seuraavat merkittävät muutokset:

- Lisätty uuden laiturin rakentaminen
- Lisätty kaksi ulkomerellä sijaitsevaa meriläjitysalueita uuden laiturin ruoppausmassoille
- Luovuttu purkutupken toteuttamisesta
- Luovuttu suurimman mereen johdettavan lämpökuorman vaihtoehdosta
- Lisätty vaihtoehto VE1h, missä mereen ei johdeta lainkaan lämpökuormaa

Ehdotus lausunnoksi

Yleistä

Vihreän terästehtaan hanke olisi toteutuessaan Uudellamaalla kokoluokaltaan mittava investointi ja vaikutuksiltaan monella tavalla ja tasolla merkittävä. Hankkeella voi olla merkittäviä vaikutuksia niin ihmisiin, elinkeinoin ja liikenteeseen kuin luontoon, ympäristöön ja ilmastoon. Vaikutusten kesto vaihtelee lyhytaikaisista pitkäaikaisiin ja pysyviin ja vaikutukset voivat olla mittakaavaltaan paikallisia, seudullisia ja valtakunnallisia. Vihreän terästehtaan ja siihen liittyvän vedyn tuotantolaitoksen, sekä uuden laiturin rakentamista koskeva vaikutusten arviointi on laaja ja haastava kokonaisuus. Hankkeen kokoluokka huomioiden oli YVA-selostuksen lausuntoajan ajoittuminen joulunaikaan osallisten ja lausunnonantajien näkökulmasta huonosti harkittu.

YVA-ohjelmavaiheen jälkeen hankkeeseen on tehty varsin huomattavia muutoksia, kuten lisätty uuden laiturin rakentaminen. Uudenmaan liitto huomauttaa, että kaikkia hankesuunnitelmiin tehtyjä muutoksia ei ole mainittu luvussa 2.5 *YVA-ohjelman jälkeen hankkeeseen tulleet muutokset*. Lukua on tarpeen korjata ja täydentää tarvittavilta osin.

Lisäksi liitto toteaa, että hankevaihtoehtojen lyhenteisiin liittyy epäselvyyksiä ja virheitä. Esimerkiksi liitteessä 4, sekä selostuksen taulukoissa 4 ja 5 on mukana vaihtoehto VE1c, josta on ohjelmavaiheen jälkeen päätetty luopua. Taulukot on tarpeellista korjata ja vaihtoehtojen lyhenteen tarkistaa koko raportin osalta.

Hankevaihtoehtoihin liittyen liitto vielä toteaa, että arvioitujen vaihtoehtojen väliset erot olisi ollut toivottavaa tuoda selkeämmin esille. Hankevaihtoehtojen vaikutusten merkittävyys on arvioitu lähes jokaisessa arvioidussa teemassa yhtä suureksi, vaikka vaikutusten sanallisissa kuvailuissa on tuotu esille vaihtoehtoihin liittyviä eroavaisuuksia. Epäselväksi myös jää, miten ja millä perusteilla konsultti on päättänyt ehdottamaan tiettyjä vaihtoehtoja jatkoon. Eri hankevaihtoehtojen välisten erojen kuvausta on tarpeen tarkistaa ja selkeyttää.

Maakuntakaavatilanne

Hankealueella on voimassa Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaava, joka kuuluu Uusimaa-kaava 2050 -kaavakokonaisuuteen. Kokonaisuuden vaihemaakuntakaavat ovat saaneet lainvoiman 13.3.2023.

Hankealuelueella ja sen välittömässä läheisyydessä ovat voimassa seuraavat maakuntakaavamerkinnot:

- Tuotannon ja logistiikkatoimintojen kehittämisalue
- Satama
- Pitkällä aikavälillä toteutettavan yhdysradan ohjeellinen linjaus
- Laivaväylä
- Seudullisesti merkittävä tie
- Voimajohto (Inkoo-Virkkala 110 kV / Inkoo-Espoo 110 kV / Inkoo-Espoo 400 kV)
- Maakaasun runkoputki
- Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue (Snappertunan-Fagervikin kulttuurimaisema, Suuri Rantatie)
- Luonnonsuojelualue (Storransjö, Bredsmossen)

Kaavamerkintöjen lisäksi voimassa ovat yleiset suunnittelumääräykset. Kun vallitsevaa kaavatilannetta tulkitaan, on kaikki voimassa olevat maakuntakaavat ja maakuntakaavamerkinnot huomioitava samanaikaisesti. Epäviralliseen kaavayhdistelmään voi tutustua osoitteessa: www.uudenmaanliitto.fi/maakuntakaavatvoimassa

YVA-arviointiselostuksessa maakuntakaavamerkinnot on tarkasteltu edellä mainittua välitöntä läheisyyttä laajemmin, huomioiden hankkeen vaikutusalue.

Arvioitavan hankkeen kannalta keskeisin maakuntakaavamerkintä on *Tuotannon ja logistiikkatoimintojen kehittämisalue -kohdemerkintä*. Merkinnällä osoitetaan taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden ulkopuolella olevat laajat tuotannon ja logistiikkatoimintojen kehittämisalueet. Alueita osoitetaan sellaisia toimintoja varten, jotka toimintansa laadun, laajuutensa, ympäristövaikutusten tai muun syyn vuoksi eivät voi sijaita asutuksen välittömässä läheisyydessä. Merkinnän kuvauksessa todetaan, että alueelle voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa tarkempien selvitysten perusteella ympäristövaikutuksiltaan merkittäviä teollisuuslaitoksia, vaarallisia kemikaaleja käsitteleviä laitoksia, logistiikkakeskuksia, logistiikkaintensiivistä teollisuutta ja niitä tukevia toimintoja sekä maanhuoltoon liittyviä toimintoja ja kiertotaloustoimintoja.

Tuotannon ja logistiikkatoimintojen kehittämisalue -suunnittelumääräyksen mukaan merkinnän osoittamalle alueelle voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa merkitykseltään seudullinen tuotannon ja logistiikkatoimintojen keskittymä. Määräyksellä määrätään lisäksi seuraavaa:

- Merkittävät ympäristöhäiriöt on estettävä teknisillä ratkaisuin ja/tai osoittamalla riittävät suoja-alueet.
- Siltä osin kuin alueella varastoidaan ja/tai valmistetaan polttonesteitä tai muita vaarallisia aineita, alueen ja sen lähiympäristön suunnittelussa on huomioitava varastoinnin aiheuttamat ympäristöriskit.
- Uusi rakentaminen ja muu maankäyttö on sopeutettava ympäristöönsä tavalla, joka turvaa ympäristö- ja luontoarvot sekä ottaa huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet.

Arviointiselostuksen maakuntakaavatilannetta (s. 169) on täsmennettävä, esimerkiksi seuraavin korjauksin:

Hankealueella on voimassa Uusimaa-kaava 2050. Uusimaa-kaava 2050 on kaavakokonaisuus, joka koostuu Helsingin seudun, Länsi-Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaavoista. Uusimaa-kaavan kokonaisuus on saanut lainvoiman korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä 13.3.2023. Hankealueella on voimassa Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaava.

Myös seuraavat kohdat on täsmennettävä oikeaan muotoon, kuten:

Kuva 8-1, s. 171: Ote Uudenmaan vaihemaakuntakaavojen epävirallisesta yhdistelmästä (Uudenmaan liitto 2023). Kartalla esitetty lisäksi hankealue.

Taulukko 8-1, s. 171: Hankealueelle ja sen ympäristöön osoitetut Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavan merkinnät ja niihin liittyvät suunnittelumääräykset.

8.3.3.1 Maakuntakaava, s. 185: Hankealueella on voimassa Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaava, joka on osa Uusimaa-kaava 2050 kokonaisuutta.

Arviointiselostuksessa on mainittu s. 174–175 vaihemaakuntakaavojen yleismääräyksistä hankealueen kannalta keskeisimpiä. Näihin määräyksiin on suositeltavaa lisätä seuraava yleismääräys: ”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on edistettävä vesiensuojelua ja pyrittävä parantamaan vesien ekologista tilaa”.

Liitto suosittelee lisäämään YVA-arviointiselostukseen maakuntakaavan kuvaukseen lisäksi linkin Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavan kaavamääräyksiin, sillä dokumentti sisältää kaikki yleismääräykset: [Merkinnät ja määräykset. Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaava](#)

Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön

Arviointiselostuksessa on vaikutuksia yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön arvioitu monipuolisesti suhteessa valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin (VAT) ja voimassa sekä laadinnassa oleviin kaavoihin, muihin maankäytön aineistoihin ja rekistereihin sekä kartta- ja ilmakuvatarkasteluihin eri teemoissa. Lisäksi on hyödynnetty tämän YVA-hankkeen eri osaselvityksiä. Liitto pitää arviointia kattavana mutta toteaa, että monet mainituista selvityksistä eivät ole YVA-hankeaineiston liitteenä vaan edellyttävät tutustumista Joddböle V -asemakaavahankkeen liiteaineistoihin.

Arviointiselostuksessa tunnistetaan, että hanke on osin ristiriidassa voimassa olevan yleiskaavan kanssa. Hankealueen käynnissä olevassa asemakaavatyössä korostuvat yleiskaavatason selvitykset sekä asemakaavan vaikutusten arviointi siten, että asemakaavamääräyksiin on mahdollista välttää ja lieventää negatiiviset vaikutukset mahdollisimman laajalti. Myös maakuntakaava edellyttää yhteensovitusta ja tunnistettujen haitallisten vaikutusten lieventämiskeinoja tarkemmassa suunnittelussa.

Arviointiselostuksessa (s.182-183) tunnistetaan, että hankealue sijoittuu olemassa olevaan teolliseen ympäristöön, Joddbölen teollisuusalueelle, Inkon satamaan. Selostuksessa todetaan, että keskeisimmät muutokset alueen maankäytössä koskevat rakentamattomien alueiden muuttumista teolliseen toiminnan alueiksi. Selostuksen mukaan hankealueelta

poistetaan nykyiset metsä- ja peltoalueet, rakennukset sekä rakenteet. Alueella suoritetaan louhintaa ja alue tasataan, jolloin tältäkin osin hankealueen maankäyttö muuttuu merkittävästi. Satama-alueella poistetaan nykyinen kapea puustovyöhyke, sekä rannassa oleva kalliovalli, ja rantaa muokataan laiturin toteuttamiseksi. Muutoksen todetaan toteuttavan satama-alueen lainvoimaista asemakaavaa ja olemassa olevaa toimintaa. Liitto toteaa, että arviointiselostuksen perusteella jää epäselväksi, onko hankealue kokonaisuudessaan muutettava täysin rakennetuksi alueeksi, kuten edellä mainitut arviointiselostuksen kohdat esittävät.

Karttatarkastelussa hankkeen välittömiä maankäyttövaikutuksia on tarkasteltu hankealueella ja siitä noin kahden kilometrin säteellä. Kaikilta osin ei selviä, onko vaikutusalueen rajausta riittävän laaja. Arviointiselostuksessa kuvataan hankkeen merkittävimpien vaikutusten kohdistuvan hankealuetta ympäröivään maankäyttöön ja siihen kohdentuviin rajoittaviin vaikutuksiin. Hankkeen toteuttamisen ei arvioida estävän lähialueiden nykyistä maankäyttöä, mutta hankkeen vaikutukset rajoittavat maankäyttöä erityisesti tuotantolaitoksen konsultointivyöhykkeellä. Tässä yhteydessä liitto muistuttaa, että arviointiselostuksessa viitattu, Sweco Finland Oy:n laatima arviointiraportti Joddböle V asemakaavamuutoksen yhdyskuntataloudellisista vaikutuksista esittää terästehdasinvestoinnin mahdollistavan uusia asukkaita Inkooseen noin 1000. Tämä asukasmäärä voi merkitä Inkoon taajama-asutusalueen laajentumista. Liiton tulkinnan mukaan asumisen laajentuminen tulee huomioida maankäytön vaikutusalueen rajauksessa ja vaikutusten arvioinnissa.

Hankkeen toteutusvaihtoehdoilla VE1a, VE1b, VE1g ja VE1h ei tunnisteta olevan rakentamisen tai toiminnan aikana keskinäisiä vaikutuseroja maankäytön ja yhdyskuntarakenteen suhteen. Hankkeen vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön kokonaisuutena arvioidaan vähäisiksi kielteisiksi. Mahdolliset kaavoitustarpeet tunnistetaan, sekä rakentamisen että toiminnan aikana. Uudenmaan liitto painottaa, että kaavoitustarpeiden ennakoiva tunnistaminen on erityisen tärkeää. Kaavalliset keinot voivat tarjota tehokkaita tapoja haitallisten vaikutusten lieventämiseen ja välttämiseen.

Arviointiselostuksessa todetaan, että hanke ei ole maakuntakaavan ja sen tavoitteiden kanssa ristiriidassa. Tältä osin Uudenmaan liitto korostaa tuotannon ja logistiikkatoimintojen alueen kohdemerkinnän maakuntakaavamääräystä, jonka mukaan uusi rakentaminen ja muu maankäyttö on sopeutettava ympäristöönsä tavalla, joka turvaa ympäristö- ja luontoarvot sekä ottaa huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaisuudet.

Liitto korostaa haitallisten vaikutusten lieventämistoimien merkitystä. On tärkeää, että kaavoitustarpeet tunnistetaan ennakoiden, niin hankealueella kuin sen vaikutusalueilla. Arviointiselostuksessa tuodaan esiin, että jatkosuunnittelussa hankkeen haitallisia vaikutuksia voidaan lieventää kaavamääräyksin ja -merkinnöin sekä ohjeistuksin. Tältä osin on tärkeä tunnistaa, millä keinoin keskeinen suunnittelun ja toteutuksen ohjeistus laaditaan sitovaksi.

Arviointiselostuksen mukaan erityistä huomioita tulee kiinnittää kaavamääräyksiin, jotka koskevat riittävän korkeustason määrittämistä, hulevesien johtamista ja käsittelyn periaatteita, ylimpien rakenteiden korkeusasemaa ja arvokasta kulttuuriympäristöä ja maisemaa. Lisänä

edelliseen tulee erityistä huomiota kiinnittää hankealueen ja sen välittömän vaikutusalueen luontoarvoihin.

Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön

Vaikutuksia maisemaan ja kulttuuriympäristöön on arvioitu kattavasti: rakentamisen aikaisia vaikutuksia on arvioitu erikseen rakennetun kulttuuriympäristön ja toisaalta maiseman osalta, sekä käytön aikaisesti molempien osalta yhdistettynä. Rakentamisen aikaiset vaikutukset tunnistetaan rakennetun kulttuuriympäristön osalta kohtalaisen negatiiviseksi, sillä rakentamisen aikana hankealueen rakennettu kulttuuriympäristö tuhoutuisi. Lievennyskeinona esitetään kohteiden dokumentaatio sekä mahdollisesti Stor Olarsin tilan päärakennuksen siirto toiseen sijaintiin. Epäselväksi jää, onko Stor Olarsin tilakokonaisuuden säilyttämistä tutkittu.

Maisemavaikutuksia on arvioitu ensisijaisesti vaikutusten lähialueena noin 2 km etäisyysvyöhykkeellä ja kaukomaiseman osalta 4 km etäisyydellä hankealueesta. Tällä etäisyydellä hankealueesta avautuvat valtakunnallisesti arvokas maisema-alue Fagrevikin ja Snappertunan kulttuurimaisema-alue lännessä, sekä Inkoon saariston kulttuurimaisema – Barölandet, Barösund, Orslandet ja Stor Ramsjö. Lisäksi pohjoisessa kulkee Suuri rantatie. Näistä Inkoon saariston kulttuurimaisemaa ei ole lueteltu arviointiselostuksen kohdassa Maakuntakaava. Alue tulisi lisätä kohtaan 8.2.1.2, s. 170: ”Suunnittelualueella ja sen ympäristössä ovat voimassa seuraavat maakuntakaavamerkinnot: ...”. On hyvä, että maisemavaikutukset on arvioitu myös tämän maisema-alueen osalta.

Arviointiselostuksessa kuvataan keskeisten maisemavaikutusten syntyvän alueen toteuttamisesta. Maisemavaikutuksia on arvioitu havainnekuvin (ei valokuvasovittein vastoin arviointiselostuksessa mainittua), jokseenkin kattavasti eri katselupisteistä. Koska kuva-aineisto painottuu kaukomaisemaan ja on paikoin haasteellista tulkita, ei havainnekuvamateriaali anna mahdollisuuksia kattavasti arvioida riittäviä lieventämiskeinoja. Havainnetarkastelussa kuten muutenkaan ei täysin yksilöidy topografian ja puuston merkitys.

Arviointiselostuksen s.195 mukaan hankealueelle näkymiä aukeaa erityisesti etelästä merenlahdelta, sillä hankealueen ja laituri-alueiden välissä ei juurikaan ole kasvillisuutta, maastomuotoja tai rakennuksia, jotka peittäisivät näkymää. Todetaan myös, että paikoin hankealueelta voi avautua näkymiä kauaskin avoimessa merimaisemassa. Lännessä, pohjoisesta ja idästä hankealuetta ympäröi pääosin metsäisemmät vyöhykkeet, eikä hankealue nykytilassa hahmotu kovin kauas. Hankealuetta ympäröivä maasto on kumpuilevaa, ja pohjoisen suunnasta hankealue jää korkeampien mäkien suojaan.

Maisemallisessa arvioinnissa ei ole huomioitu eri hankkeiden yhteisvaikutuksia, esimerkkinä Joddböle V -asemakaavan mahdollistama aurinkovoimakenttä. Aurinkopaneeleita ei ole esitetty pohjoisen suunnasta avautuvissa näkymien havainnekuvin tai sanallisesti.

Arviointiselostuksessa todetaan, että hankealueen rakentaminen ja hankealueen läheisten alueiden metsänhoidolliset toimenpiteet vaikuttavat hankealueen maisemaan ja hankkeen vaikutusten näkyvyyteen sekä lähi-että kaukomaisemassa, arvioinnin mukaan vähisesti negatiivisesti. Edelleen todetaan, että hankkeen maisemallisia vaikutuksia voidaan lieventää jättämällä tai istuttamalla näkymiä suojaavaa puustoa arvokkaiden maisema-alueiden ja asutuksen sekä hankealueen väliin.

Vaikutuksia voidaan lieventää myös maisemoitavilla maavalleilla, jolloin mahdollinen puuston poistaminen ei vaikuta näkymiin yhtä voimakkaasti. Tältä osin liitto huomauttaa, että on tärkeää tunnistaa keinot, joilla suojaava puusto varmistetaan ja tuoda tämä keinovalikoima osaksi haitallisten vaikutusten lieventämistoimia. Keinovalikoimat on suotavaa esittää hankealuetta ja sen vaikutusalueita koskien.

Liikennevaikutukset

Tehtaan rakentamisen ja toiminnan aikaiset tieliikenteen liikennetuotokset on arvioitu, ja huomioitu yhteisvaikutukset alueen muun liikenteen kanssa. Sekä tehtaan rakentamisen että toiminnan tuottaman liikenteen kasvun merkittävin prosentuaalinen liikennemäärien kasvu kohdistuu Satamatietielle (Seututie 186). Tehtaan rakentamisen ja toiminnan arvioidaan kasvattavan liikennemääriä merkittävästi myös Kt 51:llä. Uudenmaan liitto toteaa, että koska tehtaan rakentamisen ja toiminnan todetaan aiheuttavan merkittäviä liikennemääriä Kt 51:lle, tulee tehtaan rakentamisen ja toiminnan liikennemäärien kasvu ja vaikutukset arvioida myös Vt 25:lle. Uudenmaan liitto on todennut jo ohjelmavaiheen lausunnossaan tarpeen arvioida vaikutukset Vt 25:lle.

Seututie 186 on maakuntakaavassa osoitettu seudullisesti merkittäväksi tieksi ja Kt 51 maakunnallisesti merkittäväksi tieksi. Seututielle tai sen välittömään läheisyyteen ei saa suunnittelumääräyksen mukaan tehdä toimenpiteitä, jotka heikentävät joukkoliikenteen tai kuljetusten palvelutasoa. Maakunnallisesti merkittävälle tielle tai sen välittömään läheisyyteen ei saa tehdä toimenpiteitä, jotka heikentävät pitkämatkaisen liikenteen, joukkoliikenteen tai kuljetusten palvelutasoa. Vaikutusten arvioinnin mukaan tehtaan rakentamisen ja toiminnan aikaisella liikenteellä on vaikutuksia liikenteen sujuvuuteen ja erityisesti Kt 51:n ja St 186 eritasoliittymän alueella esiintyy kasvavia viivytyksiä. Lisäksi arvioinnissa todetaan, että lisääntyvä raskasliikenne kasvattaa riskiä liikenneonnettomuuksille erityisesti Satamatiellä, mutta myös Kt 51:llä Karjaan ja Kirkkonummen välillä. Jonkin verran lisääntyvät riskit myös jalankulku- ja pyöräilyonnettomuuksille. Vaikutusten arvioinnissa ei ole kuitenkaan esitetty tarvittavia tieliikenteen kehystoimenpiteitä. Uudenmaan liitto esittää, että vaikutusten arvioinnissa tulee kuvata kehittämistoimenpiteet, joilla maakuntakaavan mukaiset suunnittelumääräysten vaatimukset Seututielle 186 ja Kantatielle 51 voidaan turvata tehtaan rakentamisen ja toiminnan aikana.

Hankeen toteutusalueelle sijoittuu maakuntakaavassa osoitettu Inkoon satamarata, joka on merkitty pitkällä aikavälillä toteutettavan yhdysradan ohjeellinen linjaus -merkinnällä. Vaikutusten arvioinnissa ei satamarataa ole huomioitu. Uudenmaan liitto toistaa tästä syystä ohjelmavaiheessa lausumansa siitä, että vaikutusten arvioinnissa tulee arvioida hankkeen vaikutukset Inkoon sataman pistoraitteen toteuttamisedellytyksiin.

Alusliikenteen määrät ja vaikutukset meriliikenteeseen on arvioitu sekä rakentamisen että toiminnan aikana. Uudenmaan liitolla ei ole huomautettavaa meriliikenteen arvioinnista.

Vaikutukset työllisyyteen ja elinkeinoihin

Vaikutuksia työllisyyteen ja elinkeinoihin on arvioitu ensisijaisesti julkisiin tilastotietoihin ja rekistereihin sekä muun muassa Sweco Finland Oy:n laatimaan yhdyskuntaloudellisten vaikutusten arvioinnin selvitykseen perustuen, joka ei kuitenkaan ole YVA-aineistojen liitteenä.

Tehtaan rakentamisen ja toiminnan käynnistämisvaiheen on arvioitu kestävän kolme vuotta ja kokonaisinvestoinnin on arvioitu olevan noin neljä miljardia euroa. Rakentamisvaiheessa työvoimatarpeeksi arvioidaan noin 1280 henkilötyövuotta (htv) ja merkittävän osan työvoimasta arvioidaan pendelöivän alueelle. Toiminnan aikainen työvoimatarve noin 1000 htv.

Hankkeen vaikutusten talouteen ja elinkeinoihin on todettu olevan erittäin suuri positiivinen kaikissa toteutusvaihtoehdoissa, sekä rakentamisen että toiminnan aikana. Kiinteistöveroja Inkoon kunnalle tehtaan kiinteistöistä arvioidaan maksettavan vuotuisesti 6-9 miljoonaa euroa.

Arviointiselostuksessa todetaan, että rakennushanketta tukevien palveluiden kysyntä kasvaa. Epäselväksi jää palveluiden määrällinen tarjonta ja alueellinen sijoittuminen, sekä vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön. Toisaalta maankäytön arvioinnissa on tunnistettu mahdollinen kaavoitustarve. Tarve voi kohdentua Inkoota laajemmin lähikuntiin, mitä arviointiselostuksessa ei kuitenkaan tuoda esiin.

Selostuksessa tunnistetaan esimerkiksi yrityskumppanuuksien ja yleensä viestinnällinen yhteistyötarve. Uudenmaan liitto katsoo, että asumiseen (tilapäinen ja vakituinen) sekä siihen liittyvään palvelutarpeeseen on vastattava ennakoiden ja laaja-alaisesti, myös kuntayhteistyössä, arviointiselostuksessa esitettyä laajemmin.

Uudenmaan liitto korostaa hankkeen seudullista luonnetta ja vaikutusta, ja korostaa kuntayhteistyön merkitystä, niin kaavoitustarpeiden ennakkoinnissa kuin myös esimerkiksi koulutuspalveluiden kehittämisessä ja tarjonnassa.

Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja terveyteen sekä viihtyvyyteen

Vaikutuksella ihmisten elinoloihin, terveyteen ja viihtyvyyteen tarkoitetaan hankkeen ihmiseen, yhteisöön tai yhteiskuntaan kohdistuvaa vaikutusta, joka aiheuttaa muutoksia ihmisten hyvinvoinnissa tai hyvinvoinnin jakautumisessa, sekä terveydessä. Vaikutusten muodostuminen on monen eri tekijän summa. Uudenmaan liitto on kiinnittänyt erityistä huomiota hankkeen melu- ja värinävaikutusten, sekä ilmanlaadun ja onnettomuusriskien vaikutuksiin ihmisten elinoloihin, terveyteen ja hyvinvointiin.

Arviointiselostuksen mukaan rakentamisen aikaiset merkittävimmät ihmisiin, elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuvat vaikutukset johtuvat lisääntyvästä tieliikenteestä ja liikenteen aiheuttamasta melusta, lisääntyvästä meriliikenteestä (erityisesti ruoppausmassoja kuljettavien proomujen osalta), ruoppausten aiheuttamasta veden samentumisesta, sekä louhinnan aiheuttamasta värinästä ja mahdollisesta ajoittaista pölyämistä. Rakentamisen aikaiset vaikutukset ihmisiin, elinoloihin ja viihtyvyyteen sekä terveyteen on arvioitu kohtalaisen kielteisiksi.

Toiminnan aikana merkittävimmät ihmisiin, elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuvat negatiiviset vaikutukset on arvioitu johtuvat liikenteestä (melu sekä liikenteen onnettomuusriskit), maisemamuutoksista ja vesistövaikutuksista. Ilmanlaatuun ei arvioida aiheutuvan heikennyksiä ja työllisyysvaikutukset on arvioitu myönteisiksi. Kaiken kaikkiaan toiminnan aikaiset vaikutukset ihmisiin, elinoloihin ja viihtyvyyteen arvioidaan kohtalaisen kielteisiksi.

Hankkeella ei arvioida olevan suoria terveyteen kohdistuvia vaikutuksia. Arviointi ei kuitenkaan pidä sisällään häiriö- ja onnettomuustilanteita, vaan niitä koskeva arviointi on omassa luvussa (luku 28). Onnettomuustilanteissa terveyteen liittyvät merkittävimmät riskit liittyvät räjähdys- ja tulipalotilanteisiin, joiden todennäköisyys on arvioitu pieneksi.

Arviointiselostus pitää sisällään kielteisiä vaikutuksia lieventäviä toimenpiteitä. Uudenmaan liitto toteaa, että arviointiselostuksessa todetut lieventävät toimenpiteet, joilla voidaan vaikuttaa ihmisiin, elinoloihin ja terveyteen kohdistuviin vaikutuksiin, tulee ottaa jatkosuunnittelussa asianmukaisesti huomioon.

Arviointiselostuksessa on tuotu esille paikallisten ihmisten huoli ja tiedontarve hanketta kohtaan, sekä keinoja ihmisten ottamiseksi mukaan hankkeen jatkotyössä. Uudenmaan liitto kannustaa ottamaan sekä paikalliset ihmiset, että yhteisöt aktiivisesti mukaan hankkeen jatkotyöhön selostuksessa esitetyin tavoin.

Vaikutukset vesialueisiin ja vedenalaiseen luontoon

Hankkeesta arvioidaan aiheutuvan useilla eri tavoilla haitallisia vaikutuksia vesialueisiin ja niiden luontoon. Suoria heikennyksiä pohjan eliöyhteisöille tapahtuisi ruoppaus- ja läjitysalueilla. Myös lämpökuorman aiheuttamat vaikutukset ovat merkittäviä niissä vaihtoehdoissa, joissa lämpöä puretaan mereen. Meren osalta ekologinen tila on jo nykyisin heikentynyt. Erityisinä luontoarvoina vaikutusalueella esiintyy rakkohaurua sekä meriajokasta, joihin arvioidaan kohdistuvan haitallisia vaikutuksia. Meriajokkaan osalta vaikutukset aiheutuvat laivaliikenteestä. Riskejä lisää ilmastonmuutoksen vaikutukset vesialueilla. Mahdollisia toiminnan aikaisia ympäristöriskejä kohdistuu myös vesialueisiin.

Inkoon saaristo -nimisellä Natura-alueella aiheutuu mahdollisesti vedenalaiseen luontoon kohdistuvia vaikutuksia. Vesialueiden luontovaikutusten arvioimiseen liittyy epävarmuutta muun muassa mallinnusten puutteiden takia. Jatkosuunnittelun ja toiminnan aikana tietoa vaikutuksista tulee tarkentaa.

Vaikutusten lieventämistä koskevassa luvussa 20.7 on syytä tarkistaa painolastivesien käsittelyä koskevaa kohtaa, jotta se sisältäisi laajemmin painolastivesien käsittelyn sääntelyn mukaiset vaihtoehdot.

Ottaen huomioon vesialueisiin kohdistuvat vaikutukset ja riskit, on syytä etsiä toteuttamiseen lisää keinoja, joilla vesialueisiin kohdistuvia muutoksia aiheutuisi vähemmän. Esimerkiksi ylimääräisen lämmön hyödyntämisen tavoista voi löytyä lisää ratkaisuja. Uudenmaan liitto toteaa, että hankkeen edetessä on keskeistä välttää haittoja luonnolle ja tehdä lieventäviä toimia täysimääräisesti. Keinojen valikoimat on hyvä esittää erikseen hankealuetta ja sen vaikutusaluetta koskien.

Vesien ja meren hoito

Arviointiselostus pitää sisällään hankealueen rannikkoalueen sekä Inkon edustan merialueen nykytilan kuvauksen. Hankealueen rannikkoalueen ekologinen tila on pääosin välttävä. Hankkeen arvioidaan aiheuttavan vaikutuksia vesien ja meren tilaan mm. rakentamiseen liittyvien massojen ruoppausten, purkuvesien metallipitoisuuksien sekä lämpökuorman kautta.

Luku 22 ei pidä sisällään vesien ja meren tilaan kohdistuvien kielteisten vaikutusten lieventäviä toimenpiteitä. Selostuksessa on tuotu esille vain merialueiden ekologinen kompensatio, mikä sinänsä on kannatettavaa,

mutta muita varsinaisia lieventäviä toimenpiteitä ei ole mainittu, eikä viitattu muualle selostukseen kyseisten toimenpiteiden osalta.

Vaikutukset kasvillisuuteen ja eläimistöön

Vaikutusten arviointi luontoarvojen ja ekologisten verkostojen suhteen vaikuttaa pääosin asianmukaiselta. Kuitenkin luontoselvityksiä, edes koontiraporttia, ei ole liitetty arviointiselostuksen aineistoihin, mikä vaikeuttaa tietojen laadun ja kattavuuden arviointia. Kokonaisuudessaan negatiiviset vaikutukset kasvillisuuteen ja eläimistöön arvioidaan suuriksi. Uudenmaan liitto nostaa esiin, että vaikutuksia kohdistuu myös arvoluokan 2 (erityisen tärkeä) luontokohteeseen ja maakunnallisen tason selvityksessä tunnistettuun ekologiseen yhteyteen. Maakuntakaavan yleismääräyksissä on maakunnallisen ekologisen verkoston yhtenäisyyden säilyttämiseen liittyvä kohta: ”Laajat yhtenäiset luonnon- ja kulttuurimaisema-alueet tulee ottaa huomioon ilmastonmuutoksen hillinnan ja siihen sopeutumisen, maa- ja metsätalouden ja niitä tukevien elinkeinojen kehittämisen sekä luonnon monimuotoisuuden ja virkistyskäytön kannalta. Laajojen, yhtenäisten rakentamattomien alueiden pirstomista ja pinta-alan pienentämistä on vältettävä erityisesti taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden ulkopuolisilla alueilla.” Tämä on listattu selostuksessa erityisesti hankealuetta koskevissa maakuntakaavan yleismääräyksissä.

Arviointiselostusta on tarpeen täsmentää kohdassa, jossa on todettu Uudenmaan ekologisista verkostoista, että ne eivät heikenny rakentamisen seurauksena (s. 516). Heikentävien vaikutusten arvioidaan jäävän paikallisiksi. On syytä korjata em. kohtaa niin, että heikennyksiä kohdistuu kaikissa hankevaihtoehdoissa myös maakunnallisen tason ekologiseen verkostoon. Ekologisen yhteyden osalta kyseessä on selvityksen mukaan laaja hyvin kytkeytynyt alue, joiden pirstominen tulisi pyrkiä maankäytön suunnittelussa välttämään (Jalkanen ym. 2018). Hankealueen ulkopuolelle pohjoiseen, ennen Marsjön vesistöalueen rantaa, sijoittuu kyseisestä hyvin kytkeytyneestä alueesta n. 500 m leveä metsäinen osuus. Tämä osuus tulisi hankkeen toteutuessa jäämään ainoaksi maakuntatasoiseksi itä-länsisuuntaiseksi ekologiseksi yhteydeksi meren ja Marsjön rajaamalla alueella. Uudenmaan ekologisiin verkostoihin kohdistuu paljon heikentävää yhteisvaikutusta jo toteutuneesta maankäytöstä ja sen lisäksi ilmastonmuutoksen vaikutuksista, joten luontokohteiden arvoja pitkällä aikavälillä säilyttävää kytkeytyvyyttä on yhä vaikeampi saavuttaa. Näistä syistä Uudenmaan liitto toteaa, että hankkeen edetessä on keskeistä välttää haittoja luonnolle ja tehdä lieventäviä toimia täysimääräisesti. Myös ekologista kompensatiota kannattaa käyttää heikennysten hyvittämiseen mahdollisimman laaja-alaisesti niiltä osin, joihin se soveltuu. Keinojen valikoimat on hyvä esittää erikseen hankealuetta ja sen vaikutusalueetta koskien.

Luonnonsuojelualueet ja Natura 2000-alueet

Arviointiselostuksessa on kuvattu lähimpien (alle 5 km etäisyydellä) luonnonsuojelualueiden, suojeluun varattujen ja suunniteltujen alueiden sijainnit ja suojeluarvot. Natura-alueisiin mahdollisesti kohdistuvia vaikutuksia on tarkasteltu lisäksi 10 km etäisyydeltä hankealueesta. Hankkeesta on arvioitu aiheutuvan vähäisiä negatiivisia vaikutuksia lähimpiin luonnonsuojelualueisiin ja Natura 2000 -alueisiin mm. melusta, meriliikenteestä ja samentumisesta. Vaihtoehtojen välillä ei ole arvioitu olevan mainittavia eroja vaikutuksissa. Haittoja on syytä lieventää käytettävissä olevin keinoin, erityisesti ottaen huomioon arviointiin sisältyvät epävarmuudet. Arviointiselostuksen mukaan Natura-alueisiin ei

arvioida kohdistuvan sellaisia merkittäviä vaikutuksia, että luonnonsuojelulain (35 §) mukainen Natura-arviointi olisi tarpeen.

Uudenmaan liitto huomauttaa, että suojeluun varatuissa alueissa ei ole otettu huomioon lainvoimaisia maakuntakaavan suojelualuumerkintöjä, esimerkiksi osittain jo toteutetun Kavakorven luonnonsuojelun yhteydessä. Nämä sijaitsevat vastaavasti varsin kaukana hankealueesta, kuten tarkastelussa mukana olleet luonnonsuojelualueet. Arvioinnin johtopäätökset todennäköisesti koskevat myös niitä, mutta tämä on syytä tarkistaa.

Vaikutukset ilmastoon

Hankkeen ilmastovaikutuksia on arvioitu laskemalla hankkeen elinkaaren aikaiset kasvihuonekaasupäästöt. Laskelmat perustuvat hankkeen alustaviin suunnitelmiin ja on jaettu rakentamisen, toiminnan ja toiminnan päättymisen jälkeiselle ajalle. Hankkeen alustavasta luonteesta johtuen päästölaskelmat on laadittu varsin yleisellä tasolla, eikä hankekokonaisuuden päästötasetta, päästöjen kohdentumista ja mahdollisuuksia vaikuttaa päästöihin avata selostuksessa kaikin osin riittävällä tasolla.

Rakentamisvaiheen osalta laskennassa on huomioitu sataman ja laitosalueen ruoppauksen, hankealueella tapahtuvan louhinnan ja maanrakennustöiden, maa-ainekuljetusten päästöt sekä tehdasrakennuksen ja satamarakenteiden rakentamisen vaikutukset. Lisäksi on huomioitu puuston poiston seurauksena syntyvä hiilensidonnan ja hiilivaraston menetykset.

Toiminnan aikaisissa päästöissä on huomioitu tuotannon suorat päästöt, sähkön elinkaaripäästöt sekä raaka-aineiden ja avustavien materiaalien käyttö, sekä syntyvien jätteiden kuljetukset ja käsittely. Päästöt on arvioitu 30 vuoden ajalle alkaen vuodesta 2027. Koska 99% hankkeen elinkaaren aikaisista päästöistä aiheutuu tuotannosta, keskitytään lausunnossa tuotannon päästöihin.

Arvioinnin päästölaskenta korostaa sähkön tuotannosta aiheutuvia päästöjä. Laitoksen sähköntarve on hyvin huomattava, ylittäen Loviisan ydinvoimalaitosyksiköiden yhteenlasketun tuotannon, mikä nostaa energian kulutuksen ja sen tuotannosta aiheutuvien päästöjen tarkastelun keskeiseen asemaan.

Selostuksessa todetaan, että laitos käyttäisi alkuperävarmennettua päästötöntä sähköä. On huomattava, että alkuperävarmennus antaa laitokselle oikeuden laskea käyttämänsä energian päästöttömäksi, mutta se ei takaa sitä, että markkinoille tuotaisiin laitoksen kulutusta vastaava määrä päästötöntä tuotantoa, vaan lisääntyvään tuotantotarpeeseen vastataan markkinaehtoisesti. Vaikka uusiutuvat energiamuodot ovat tällä hetkellä markkinaehtoisestikin kannattavia, on tuotannon kasvattamisessa laitoksen tarvitsemassa mitassa haasteita muun muassa sähkön siirtoinfrastruktuurin asettamien rajoitusten vuoksi. Täten ei voida olla varmoja siitä, että laitoksen aiheuttama energian tuotantotarve voidaan kattaa tosiasiallisesti lisäksi tuuli- ja aurinkovoimalla, etenkin vaikuttamatta näiden tuotantomuotojen yleiseen kehitykseen ja saatavuuteen. Arvio uusiutuvan energian saatavuudesta ja riittävyydestä tuotannon tarpeisiin olisi ollut tarpeellista sisällyttää arviointiin.

Täten päästöjä olisi oikeellisempaa tarkastella kansallisen sähköntuotannon päästökertoimen ja sen kehityksen pohjalta. Tällöin

hankkeen elinkaaren aikaiset päästöt olisivat noin 20-40 % suuremmat kuin esitetyissä skenaarioissa, käyttäen vertailulukuna selostuksessakin esitettyä arviota 100% verkkosähkön aiheuttamista päästöistä. Myös Syken kansallinen kasvihuonekaasupäästölaskelma, johon selostuksessa viitataan Uudenmaan ja Inkaan päästöjen osalta, käyttää sähkön tuotannon päästölaskelmien pohjana kansallista keskiarvosähköä.

Arvion mukaan 62 % toiminnan aikaisista päästöistä aiheutuu materiaaleista. Toiminnassa käytettyjen materiaalien päästötasetta, päästöjen kohdentumista ja mahdollisuuksia vaikuttaa päästöihin ei selostuksessa avata.

Selostuksessa todetaan, että teräksen kysyntä tulisi kasvamaan kolmanneksella vuoteen 2050 mennessä. On toivottavaa, että tuotannon kasvu toteutetaan kestäväällä tavalla. Tuotantolaitos vastaa osaltaan tähän lisääntyneeseen kysyntään, joten sen ei lähtökohtaisesti voida ajatella korvaavan suoraan nykyistä, fossiilisiin polttoaineisiin perustuvaa tuotantoa. Kasvavalla alalla uusi tuotantolaitos väistämättä lisää teräksen tuotannosta aiheutuvia päästöjä, joten tuotantolaitoksen absoluuttinen vaikutus globaaleihin ilmastopäästöihin ei voi olla myönteinen, kuten arviointiselostuksessa on esitetty.

Hiilikädenjälki-käsitteen käyttäminen hankkeen globaalin päästötaseen yhteydessä on kyseenalaista. Hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnissa tulisi huomioida vain todelliset ilmastopäästöt, jotka ovat yhteneviä tarkastelutasosta (paikallinen/alueellinen/globaali) huolimatta.

Kappaleessa 25.7 Vaikutusten lieventäminen arvioidut päästövähennykset tulisi ilmaista yhtenäisessä muodossa muiden päästölaskelmien kanssa, jotta niiden vaikutusten arvioiminen olisi mahdollista. Näistä yksityiskohtana vastaan tulee kysymys, kuinka suuri osa tuotantolaitoksen tuottamasta hukkalämmöstä voidaan hyödyntää saavutettavissa olevissa kaukolämpöverkoissa ja muissa mahdollisissa käyttökohteissa. Hukkalämmön hyödyntämiseen liittyy epävarmuuksia, jotka tulisi tuoda arvioinnissa esille.

Lisäksi mainittakoon, että luvussa 25.2.1. on vain otsikko (Ilmasto) ja tekstiosuus on jäänyt raportista pois.

Häiriö- ja onnettomuustilanteiden vaikutukset ja niihin varautuminen

Laitoksen toiminnassa voi esiintyä ajoittain häiriötilanteita.

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa ja sen liitteessä 14 on tunnistettu erilaisia häiriö- ja onnettomuustilanteita, sekä arvioitu niiden vaikutuksia että niihin varautumista.

Häiriötilanteet ja niiden vaikutukset on arviointiselostuksen mukaan huomioitu laitoksen suunnittelussa. Laitoksen prosessit on suunniteltu siten, että ne kestävät lyhytaikaisia häiriöitä ilman merkittäviä vaikutuksia tuotantoon tai ympäristöön. Lisäksi laitoksella on käytössä varavoimajärjestelmiä, jotka turvaavat kriittisten toimintojen jatkuvuuden sähkökatkosten aikana.

Onnettomuustilanteiden varalta laitoksella on kattavat turvallisuusjärjestelmät ja -käytännöt. Laitoksen henkilöstöä koulutetaan säännöllisesti hätätilanteiden varalta, ja laitoksella järjestetään säännöllisesti hätätilanneharjoituksia. Arviointiselostuksessa korostetaan myös yhteistyötä paikallisten viranomaisten ja pelastuslaitosten kanssa.

Ennen toiminnan aloittamista tehtaalle haetaan kemikaalilupa ja laaditaan turvallisuusselvitys, pelastussuunnitelma sekä ympäristönsuojelulain mukainen ennaltavarautumissuunnitelma. Kemikaalilupahakemuksessa kuvataan ympäristövaikutusten arviointiselostusta yksityiskohtaisemmin riskit ja niihin varautuminen sekä toiminta onnettomuus- ja poikkeustilanteissa.

Lopuksi

Uusimaa-kaava 2050 -kokonaisuus on luonteeltaan strateginen ja yleispiirteinen maankäytönsuunnitelma, mikä korostaa tarkemman tason suunnittelun merkitystä. Maakuntakaava edellyttää yhteisvaikutusten arviointia ja negatiivisten vaikutusten välttämisen- ja lieventämiskeinojen tunnistamista sekä esittämistä tarkemmassa suunnittelussa. Inkoon vihreän terästehtaan hanke on maakuntakaavan mukaista teollista ja tuotannollista toimintaa, mutta edellyttää alueen arvojen huomioimisen jatkosuunnittelussa maakuntakaavan suunnittelumääräysten ja -periaatteiden mukaan.

Uudenmaan liitto pitää tärkeänä, että tunnistettujen haitallisten negatiivisten vaikutusten lieventämistoimet hyödynnetään ja otetaan asianmukaisesti huomioon suunnittelun ja lupakäsittelyn kaikilla tasoilla.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- antaa edellä esitetyn ehdotuksen mukaisen lausunnon
- tarkistaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Mari Siivola
Asiantuntija Tanja Lamminmäki

Täytäntöönpano:

Päätösote: Uudenmaan ELY-keskus

Maakuntahallitus

§ 5

27.01.2025

Lausunto Mäntsälän yleiskaava 2050 luonnoksesta

Maakuntahallitus 27.01.2025 § 5
531/06.02.00/2024

Tiivistelmä

Mäntsälän kunta pyytää lausuntoa valmisteluvaiheessa olevasta koko kunnan strategisesta yleiskaavasta. Yleiskaavan lähtökohdaksi on asetettu olemassa olevan yhdyskuntarakenteen, sekä kunnallistekniikan, tie- ja katuverkon, rakennuskannan ja palveluiden hyödyntäminen. Kaavan lähtökohdat ovat yleiskaavoitusta ohjaavan maakuntakaavan periaatteiden mukaisia.

Mäntsälän strategisen yleiskaavan tarkkuustaso on hyvin yleispiirteinen. Uuden rakentamisen sijoittumisen mahdollisuudet vaikuttavat ylimitoitetuilta suhteessa maakuntakaavan nykyisen rakenteen tehostamista korostavaan ohjaukseen. Kaavaratkaisun riskinä ovat yhdyskuntarakenteen hajautuminen, sekä haitalliset ilmasto- ja kuntataloudelliset vaikutukset. Kaavaratkaisu ei riittävällä tavalla edistä maakuntakaavan toteutumista. Kaavan jatkovalmistelussa on tarpeellista tavoitella kestävämpää alue- ja yhdyskuntarakennetta, sekä selvittää tiivistämisen ja uusien alueiden käyttöönoton ajoittamisen mahdollisuuksia.

Maakuntahallitukselle esitetään, että se päättää antaa ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Asian vireilletulo

Mäntsälän kunta (Kuntakehityspalvelut) on 18.11.2024 pyytänyt lausuntoa Mäntsälän strategisen yleiskaava 2050 luonnoksesta. Lausunto on pyydetty antamaan 17.1.2025 mennessä. Uudenmaan liitto on saanut lausunnonle lisäaikaa maakuntahallituksen kokoukseen saakka.

Kaava-aineisto löytyy kunnan verkkosivuilta osoitteesta [Strateginen yleiskaavaluonnos \(2024\) - Mäntsälän kunta](#)

Asian tausta

Kaavan tavoitteet ja vaiheet

Mäntsälän yleiskaavan laadinta on aloitettu vuonna 2018. Kehityskuva oli lausunnoilla vuonna 2020 ja kaavaluonnos vuonna 2021. Yleiskaavaa laadittiin tarkempana aluevaraustyyppisenä kaavana, mutta vuonna 2023 Mäntsälän kunnanhallitus päätti, että yleiskaava laaditaan yleispiirteisempänä strategisena yleiskaavana.

Strateginen yleiskaava ei määrittele yksityiskohtaisesti eri maankäyttömuotojen tarkkoja sijainteja tai rajoja. Tarkemmat aluerajaukset, sekä maankäytön sisältö ja laajuus täsmentyvät yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Mäntsälän strategisen yleiskaavan tarkoituksena on ennakoida tulevaisuuden tarpeita ja auttaa kuntaa varautumaan tuleviin muutoksiin kestävästi ilmastonmuutos sekä hiilineutraaliustavoitteet huomioiden. Maankäytön suunnittelun lähtökohtana on olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyödyntäminen, ja olemassa olevaa kunnallistekniikkaa, tie- ja katuverkkoa, rakennuskantaa ja palveluita käytetään mahdollisimman tehokkaasti hyödyksi.

Mäntsälän strategisen yleiskaavan keskeisinä tavoitteina on:

- Riittävät, monipuoliset ja kilpailukykyiset kaavavarannot asuin- ja yritysraentamisen tarpeisiin
- Kasvun ohjaaminen kirkonkylän ja Hyökännummen asemakaava-alueilla
- Kyläkeskuksien kehittäminen ja haja-asutusalueiden maankäytön ohjaaminen
- Luonnonläheisesti kasvava ja kehittyvä Mäntsälä
- Liikenneverkon kehittäminen ja kestävä liikkuminen

Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050 kumoaa kaikki aiemmin hyväksytyt osayleiskaavat.

Maakuntakaava

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa (Alueidenkäyttölaki 32§).

Suunnittelualuetta koskee Helsingin seudun vaihemaakuntakaava, joka on osa Uusimaa-kaava 2050 -kokonaisuutta. Uusimaa-kaavan kokonaisuuteen kuuluvat kolme vaihemaakuntakaavaa ovat saaneet lainvoiman 13.3.2023 korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä. Kaavakokonaisuus korvaa aiemmin voimassa olleet maakuntakaavat, lukuun ottamatta Östersundomin alueen maakuntakaavaa ja 4. vaihemaakuntakaavan tuulivoimaratkaisua. Kun vallitsevaa kaavatilannetta tulkitaan, on kaikki voimassa olevat maakuntakaavat ja maakuntakaavamerkinnot huomioitava samanaikaisesti.

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Mäntsälään on osoitettu seuraavia merkintöjä:

- keskustatoimintojen alue, keskus, ja siihen tukeutuva taajamatoimintojen kehittämisvyöhyke
- tuotannon ja logistiikkatoimintojen kehittämisalue
- kaupan alue
- valtakunnallisesti merkittävä kaksiajoratainen tie
- päärata
- maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät tiet sekä niihin liittyvät ohjeelliset merkinnät
- suojelualueet, Natura 2000 alueet
- metsätalousvaltaisia alueita, jotka ovat laajoja, yhtenäisiä ja ekologisen verkoston kannalta merkittäviä
- viheryhteystarpeita, virkistysalueita
- kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeät alueet
- pohjavesialueet
- arvokkaat geologiset muodostumat
- maa-aineshuollon kehittämisalue
- teknisen huollon verkostot (sähkö, maakaasu)
- ampumarata-alue

Lisäksi yleiskaavoitusta ohjaavat maakuntakaavan yleiset suunnittelumääräykset, joista tämän yleiskaavan osalta keskeisimpiä ovat:

- Alueidenkäytön suunnittelussa on edistettävä ilmastonmuutoksen hillinnän ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta kestäviä ratkaisuja.
- Alue- ja yhdyskuntarakennetta tulee kehittää olemassa olevaan rakenteeseen tukeutuen.
- Ympärivuotista asumista sekä työpaikkarakentamista on ohjattava ensisijaisesti maakuntakaavassa osoitettuihin keskuksiin, pääkaupunkiseudun ydinvyöhykkeelle, taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeille sekä palvelukeskittyisiin. Keskusten välisten liikenneyhteyksien kehittämistä on tuettava erityisesti joukkoliikenteeseen perustuen.
- Uudet asuin- ja työpaikka-alueet tulee suunnitella niin, että ne täyttävät kestävä ympäristön kriteerit: alueiden sijainnin alue- ja yhdyskuntarakenteessa sekä rakentamisen määrän ja tehokkuuden tulee olla sellaista, että monipuolisille toiminnoille, lähipalveluille ja joukkoliikenneyhteyksille sekä lyhyille asiointimatkoille kävellen ja pyöräillen syntyy edellytykset.
- Maakuntakaavassa osoitettujen keskusten, palvelukeskittymien ja taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden ulkopuolella tapahtuvan asuin- ja työpaikkarakentamisen tulee ensisijaisesti sijoittua olemassa olevan yhdyskuntarakenteen yhteyteen. Rakentamisen ohjauksessa tulee huomioida olemassa olevan infrastruktuurin mahdollisimman tehokas hyödyntäminen, palveluiden saavutettavuus ja kestävä liikunnan edellytykset.
- Laajat yhtenäiset luonnon- ja kulttuurimaisema-alueet tulee ottaa huomioon ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen, maa- ja metsätalouden ja niitä tukevien elinkeinojen kehittämisen sekä luonnon monimuotoisuuden ja virkistyskäytön kannalta. Laajojen, yhtenäisten rakentamattomien alueiden pirstomista ja pinta-alan pienentämisestä on vältettävä erityisesti taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden ulkopuolisilla alueilla.

Uudenmaan liiton aiemmat lausunnot

Liitto on lausunut Mäntsälän yleiskaavatyötä taustoittavasta kehityskuvatyöstä syksyllä 2020 ja yleiskaavan ensimmäisestä luonnoksesta joulukuussa 2021.

Liitto totesi 2021 yleiskaavaluonnoksesta antamassaan lausunnossaan, että monet kaavaselostuksessa kuvatut lähtökohdat ja kaavan periaatteet, esim. väestöennuste ja kuntakeskuksen, Hyökännummen taajaman ja palvelukylien painottaminen uudisrakentamisen sijoittamisessa, olivat linjassa yleiskaavoitusta ohjaavan maakuntakaavan periaatteiden kanssa. Käytännössä kuitenkin vaikutti siltä, että yleiskaavaratkaisulla ei voitu varmistaa sitä, että maankäyttö toteutuu em. tavoitteiden mukaisena. Keskeisenä ongelmana olivat laajat hajarakentamisen vyöhykkeet ja niiden mitoitukset, joista syntyvä teoreettinen rakennusoikeus ylitti moninkertaisesti väestöennusteet. Kaavaluonnos ei riittävästi ohjannut kunnan yhdyskuntarakennetta. Kaavaratkaisun riskinä oli kunnan yhdyskuntarakenteen hajautuminen, keskusten ja palvelukylien kehittämisen vaikeutuminen, rakentamattomien alueiden pirstaloituminen sekä haitalliset ilmasto-, liikenne- ja kuntataloudelliset vaikutukset. Uudenmaan liitto totesi lausunnossaan, että yleiskaavaratkaisu ei riittävällä tavalla edistänyt maakuntakaavan toteutumista.

Yleistä ilmastotavoitteista

Ilmasto- ja ympäristökysymysten painoarvo kasvaa jatkuvasti. Mäntsälä on Hinku-kuntana sitoutunut vähentämään vuoteen 2030 mennessä kasvihuonekaasupäästöjä 80 % vuoden 2007 tasosta ja olemaan hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Uudenmaan liitto on asettanut tavoitteeksi saavuttaa hiilineutraaliuden vuoteen 2030 mennessä. Liitto toteaa, että olemassa olevan yhdyskuntarakenteen tehostaminen kestävästä liikkumisesta kannalta edullisilla alueilla ja samalla yhdyskuntarakenteen hajautumisen ehkäiseminen, ovat keskeisiä keinoja vastata yhä merkityksellisempiin ja tarpeellisempiin ympäristötavoitteisiin. Myös luonnon monimuotoisuuden turvaamisen merkitys muuttuvassa ilmastossa korostuu.

Maakuntakaavan ja sen yleisten suunnittelumääräysten läpileikkaavana tavoitteena on, että alueidenkäytön suunnittelussa on edistettävä ilmastonmuutoksen hillinnän ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta kestäviä ratkaisuja. Se tarkoittaa muun muassa sitä, että alue- ja yhdyskuntarakennetta tulee kehittää olemassa olevaan rakenteeseen tukeutuen, olemassa olevia taajamia kehittäen ja niiden maankäyttöä täydentäen, tehostaen ja toiminnallista rakennetta monipuolistaen.

Ottaen huomioon keskeiset ilmastotavoitteet ja kaavoituksen keinot vastata tavoitteisiin, on yleiskaavasta löydettävissä mahdollisuuksia tehdä ilmastoa paremmin palvelevia ratkaisuja. Uudenmaan liitto esittääkin, että kaavan jatkotyössä tarkasteltaisiin alue- ja yhdyskuntarakenteen laajuutta sekä olevan rakenteen tiivistämisen mahdollisuuksia tarkemmin.

Alue- ja yhdyskuntarakenne

Yhdyskuntarakenteen ohjauksen osalta voimassa oleva maakuntakaava korostaa tukeutumista olevaan rakenteeseen ja sen tiivistämisen ja tehostamisen ensisijaisuutta laajentamisen ja hajautumisen sijaan. Tällä pyritään mm. edistämään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä päivittäisten palveluiden saavutettavuutta, ja säilyttämään nykyisiä luonnonalueita rakentamattomina.

Yleiskaavatyön yhtenä tausta-aineistona on käytetty eri tahojen (Tilastokeskus, MDI, Uudenmaan liitto) laatimia väestöennusteita. Suurinta väestönkasvua ennustavissa skenaarioissa väestön lisäys Mäntsälän kunnassa on muutaman tuhannen asukkaan luokkaa. Muissa skenaarioissa väestönkasvu on vähäisempää, tai kasvun sijaan väestö vähenee. Yleiskaavatyössä käytetty tavoitevuoden mitoitus vastaa suuruusluokaltaan voimakkaimman kasvun ennusteita.

Yleiskaavaluonnoksessa yhdyskuntarakennetta ohjataan aluevarausmerkinnöillä "Asuinalue", "Uusi asuinalue" ja "Kyläalue". Aluevarausten lisäksi nuolimerkinnöin on osoitettu yhdyskuntarakenteen laajenemissuuntia. Uudenmaan liitto katsoo, että kaavaratkaisu on yhdyskuntarakenteen ohjauksen osalta liian avokätinen ja jättää liikaa väljyyttä uuden rakentamisen sijoittumiselle suhteessa maakuntakaavan nykyisen rakenteen tehostamista korostavaan ohjaukseen. Yleiskaavaluonnoksen aluevaraukset kattavat nykyisten, osittain hyvinkin väljän rakenteen taajama-alueiden ja kylien lisäksi laajoja uusia alueita. Nykyisten rakennettujen alueiden tehostamisen ja täydentämisen

ensisijaisuus ei välity myöskään määräyksistä, sillä esimerkiksi ajoitukseen liittyviä määräyksiä ei ole annettu.

Ottaen huomioon, että voimakkaimmankin kasvun skenaarioissa väestö lisääntyy vain muutamilla tuhansilla, vaikuttavat asuinalueiden aluevaraukset vähintäänkin riittäville. Yleiskaavan taustalla olevat väestöennusteet eivät perustele yhdyskuntarakenteen laajenemissuuntia osoittavien nuolien tarpeellisuutta.

Asuinaluevarausten laajuuteen liittyen kaavan jatkosuunnittelussa olisi hyvä tarkemmin tutkia niiden mahdollistamaa mitoitusta ja sen suhdetta väestöennusteisiin. Uusia alueita tulisi rajata tiukemmin ja selkeämmin nykyiseen rakenteeseen tukeutuviksi, jotta yleiskaava aidosti tukee kestävän yhdyskuntarakenteen kehittymisen edellytyksiä ja on maakuntakaavan mukainen. Myös jonkinlaista vaiheistusta uusien alueiden avaamisen osalta olisi suositeltavaa harkita.

Jatkotyössä olisi hyvä tutkia myös sitä, mikä on nykyisten keskeisesti sijaitsevien alueiden täydennysrakentamispotentiaalin (tonttitehokkuuden kasvattaminen, purkava saneeraus) suuruusluokka, sillä muutokset väestössä (ikäntyminen ym.) aiheuttavat uudenlaisia asumisen tarpeita ja mahdollisuuksia kunnan keskeisillä alueilla.

Maakuntakaavaratkaisun keskeisiä tavoitteita kestävän yhdyskuntarakenteen ja kestävän liikkumisen osalta ovat keskuksen ja aseman ja näihin tukeutuvan yhdyskuntarakenteen tukeminen. Yleiskaavaluonnoksen kaavaselostuksessa (s. 50) todetaan yleiskaavaluonnoksen asuinalue -merkinnän osalta mm., että ”uudis- ja täydennysrakentaminen tulee sopeuttaa ympäristöönsä mittakaavaltaan ja maisemakuvallisesti”. Vaikka selostus ei olekaan oikeusvaikutteinen kaava-asiakirja, on sillä suuri painoarvo kaavaa tulkittaessa. Koska asuinalueeksi on osoitettu mm. kirkonkylän keskeiset nykyiset taajama-alueet aseman ja keskustan palveluiden yhteydessä, tulisi yleiskaavan ennemminkin kannustaa näiden alueiden uudistamiseen kuin edellyttää mahdollisen uuden rakentamisen sopeuttamista nykytilanteeseen. Toisaalta kuitenkin vaikutusten arvioinnissa (kaavaselostus s. 87) todetaan, että keskustatoimintojen aluetta ympäröivät pientaloalueet olisi osoitettu ”olennaisesti muuttuvina alueina” tavoitteena nimenomaan keskeisten alueiden kehittäminen. Kaavakartalla nämä keskeiset kehitettävät alueet on kuitenkin osoitettu vastaavasti kuin keskustasta etäämmälläkin sijaitsevat nykyiset asuinalueet, joilla ei ole vastaavaa uudistuspotentiaalia. Myöskään kaavaselostuksessa (s. 87) mainittu kirkonkylätaajaman ”kaksinapaisuus” (keskusta – asema) ei itse kaavaratkaisussa erotu.

Jatkotyössä kaavaratkaisua ja kaava-asiakirjoja on siis vielä tarpeen selkeyttää, jotta kaavaratkaisu keskeisten tehostettavien taajama-alueiden osalta vastaa kaavan tavoitteisiin ja kaavaselostus antaa kaavaratkaisulle selkeät ja johdonmukaiset perustelut.

Liikenne

Valtatie 25:lle on osoitettu yleiskaavassa kuusi uutta eritasoliittymää ja vt 4:lle uusi eritasoliittymä Tuuliruusun yhteyteen. **Uudenmaan liitto edellyttää, että yleiskaavan yhteydessä selvitetään kaavassa**

osoitetun maankäytön (erityisesti asuin- ja elinkeinoalueiden, sekä teollisuuden ja varastoinnin reservialueiden) liikennetuotos ja liikenneverkot, sekä yhteys yleiskaavassa esitettyihin eritasoliittymiin.

Uudenmaan liitto toteaa, että valtatie 4 on maakuntakaavassa valtakunnallisesti merkittävä kaksiajoratainen tie. Suunnittelumääräyksen mukaisesti uusi eritasoliittymä voidaan rakentaa, mikäli seuraavat ehdot täyttyvät:

- liittymä on mahdollista toteuttaa tien liikenteen sujuvuutta ja turvallisuutta vaarantamatta
- liittymä ei hajauta yhdyskuntarakennetta
- liittymästä on tehty liikennejärjestelmätasoinen liikenneselvitys, joka osoittaa liittymän tarpeellisuuden ja kokonaisuudessaan positiiviset vaikutukset
- liittymä palvelee valtakunnallista tai seudullista liikenneverkkoa

Kaava-aineistossa tulee selvityksin osoittaa edellä mainittujen ehtojen täytyminen, mikäli uusi eritasoliittymä osoitetaan yleiskaavassa valtatie 4:lle.

Yleiskaavaluonnoksessa yhteys Sälinkääntieltä valtatielle 25 Kapulin liittymään on merkitty tieliikenteen yhteystarve -merkinnällä. Maakuntakaavassa kyseinen yhteys on merkitty seudullisesti merkittävän tien ohjeellisella linjauksella. Uudenmaan liitto huomauttaa, että yleiskaavassa ei voi käyttää yleispiirteisempää merkintää kuin mitä maakuntakaavassa on käytetty. **Maakuntakaavan mukainen yhteys Sälinkääntieltä valtatie 25:lle tulee suunnitella siihen kytkeytyvä maankäyttö mukaan lukien siten, että tieyhteys voidaan osoittaa yleiskaavassa tien ohjeellisella linjauksella tai sitä tarkemmalla merkinnällä.**

Mäntsälän lähijunaliikenteen asema on merkitty yleiskaavassa rautatieasema - merkinnällä, jonka määräyksessä aseman ja sen lähiympäristön suunnittelussa ja kehittämisessä tulee ottaa huomioon auto- ja pyöräliikenteen liityntäpysäköinnin tarpeet, sekä varmistaa sujuvat jalankulun ja pyöräilyn yhteydet asemalaitureille ja joukkoliikenteen vaihtopysäkeille. Maakuntakaavassa aseman läheisyyteen on merkitty maakunnallinen liityntäpysäköinti. Uudenmaan liitto toteaa, että **yleiskaavan määräyksissä tulee huomioida maakunnallisen liityntäpysäköinnin osalta myös turvalliset ja lyhyet reitit pysäkeiltä liityntäpysäköintiin.**

Maakuntakaavan liiteaineistossa on Tuuliruusun yhteyteen merkitty maakunnallisesti merkittävä raskaan liikenteen palvelualue. Uudenmaan liitto kannustaa löytämään ratkaisuja, joilla raskaan liikenteen palvelualueet saadaan merkittyä kuntakaavoihin ja toteutettua.

Elinkeinot ja kauppa

Yleiskaavassa kaupallisiin toimintoihin liittyviä määräyksiä on esitetty koskien keskustatoimintojen alueen, asuinalueen, uuden asuinalueen, työpaikka-alueen, tilaa vaativien elinkeinoalueiden, uusien ja kehitettävien tilaa vaativien elinkeinoalueiden sekä kaupallisten palvelujen alueen merkintöjä.

Maakuntakaavassa on osoitettu valtatie 4:n ja Valtatie 25:n risteykseen Mäntsälänportin kaupan alue, jonka enimmäismitoitus on 75 000 k-m². Kaupan alueen kohdemerkinnällä osoitetaan merkitykseltään seudulliset vähittäiskaupan suuryksiköt keskustatoimintojen alueiden ulkopuolella. Niitä kehitetään sellaista kauppaa varten, joka vaatii paljon tilaa, ei kilpaile keskustaan sijoittuvan kaupan kanssa ja jonka tyypillinen asiointitiheys on pieni. Kohdemerkinnällä osoitetun kaupan alueen sijainti ja laajuus on määriteltävä yksityiskohtaisessa suunnittelussa siten, että se muodostaa riittävän laajan toiminnallisen kokonaisuuden. Yleiskaavassa kyseisen kaupan alueen ulottuvuutta on tarkennettu osoittamalla kaupallisten palvelujen aluetta aluevarauksena valtatie 4 itäpuolelle ja valtatie 25 molemmin puolin. Enimmäismitoitus ja kaupan laatu on määritelty maakuntakaavan mukaisesti.

Yleiskaavamerkinnöistä asuinalueet, uudet asuinalueet, tilaa vaativat elinkeinoalueet sekä uudet ja kehitettävät tilaa vaativat elinkeinoalueet mahdollistavat enintään 4000 k-m² tilaa vaativaa ja keskustahakuista vähittäiskauppaa. Lisäksi yleiskaavassa osoitetut työpaikka-alueet mahdollistavat Sälinkääntien teollisuusalueelle ja Kruunun yritysalueelle 10 000 k-m² sekä Linnalan ja Liljendalin yritysalueille 4000 k-m² tilaa vaativaa vähittäiskauppaa.

Uudenmaan liitto huomauttaa, että yleiskaavaluonnoksen työpaikka-alueista Sälinkääntien teollisuusalue sijoittuu maakuntakaavan valkoiselle alueelle. Tällöin voimassa on maakuntakaavan yleinen suunnittelumääräys, jonka mukaan merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alaraja on 4000 k-m², ellei selvitysten perusteella muuta osoiteta. **Sälinkääntien teollisuusalueen kauppaa koskeva määräys ei näin ollen ole maakuntakaavan mukainen, eikä kaavamateriaaliin sisälly selvityksiä, joilla yleiskaavassa osoitettu 10 000 k-m² seudullisuuden alaraja perusteltaisiin.** Muilta osin yleiskaavaluonnoksen kauppaa koskevat määräykset eivät ole ristiriidassa maakuntakaavan kanssa.

Tilaa vaativat elinkeinoalueet sekä uudet ja kehitettävät tilaa vaativat elinkeinoalueet, joille kaavamääräyksen mukaisesti voi sijoittua myös teollisuustoimintoja ja ympäristöhäiriöitä aiheuttavia toimintoja, ulottuvat Kapulin alueelta valtatie 4:n vartta pitkin Tuuliruusun eteläpuolelle saakka, sekä idässä Hermanonkimaantielle. Lisäksi yleiskaavassa on esitetty teollisuuden ja varastoinnin reservialueita sekä elinkeinotoimintojen laajenemissuuntia. Maakuntakaavassa osoitettu tuotannon ja logistiikkatoimintojen kehittämisaalue -merkintä sijoittuu vt 25:n ja vt 4:n liittymän länsipuolelle.

Uudenmaan liitto toteaa, että yleisesti työpaikkoja, elinkeinotoimintaa tai teollisuutta ja varastointia varten on yleiskaavaluonnoksessa osoitettu laajasti alueita eri puolilta Mäntsälää useilla erilaisilla kaavamerkinnöillä. Alueet kattavat laajalti uusia, rakentamattomia alueita. Uusien alueiden käyttöönottoon liittyviä ajoitusmääräyksiä ei ole annettu. Jatkosuunnittelussa teemaan liittyvien merkintöjen ulottuvuutta ja tarpeellisuutta tässä laajuudessa tulee vielä tarkastella ja tutkia rajaamisen ja keskittämisen mahdollisuuksia, huomioiden myös elinkeino- ja teollisuusalueiden kytkeytyminen liikennejärjestelyihin sekä muuhun yhdyskuntarakenteeseen.

Viherrakenne

Luonnon arvojen huomioon ottamiseen on aiempaa enemmän tarvetta, sillä ilmaston muuttuminen osaltaan heikentää lajiston mahdollisuuksia säilyä nykyisissä elinympäristöissään. Maakuntakaavan yleismääräykset edellyttävät muun muassa laajojen ja yhtenäisten luontoalueiden huomioon ottamista sekä ”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja alueidenkäytössä on otettava huomioon alueiden arvokkaat ominaispiirteet ja turvattava luonnon, maiseman ja kulttuuriympäristön arvot. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on tarkistettava viranomaispäätösten, inventointien tai rekisterien ajantasainen tieto arvokkaista alueista, kohteista ja yhteyksistä mukaan lukien alueiden ja kohteiden tarkemmat rajaukset.” Uudenmaan liitto pitää tärkeänä, että yleiskaavassa pyritään välttämään luontohaittoja, ja että yleismääräyksissä olisi mukana periaate myös tarkemmalle suunnittelulle, jonka mukaisesti luonnon monimuotoisuudelle aiheutuvia haittoja tulee ensisijaisesti välttää tai lieventää. Uudenmaan liitto kannustaa ekologisen kompensaaion periaatteiden ja hyvitysalueiden mahdollisuuksien selvittämiseen suunnittelun edetessä.

Luonnonsuojelualueista Uudenmaan liitto huomauttaa, että **yleiskaavaluonnoksessa on maakuntarajalla Koivumäki-Luutasuon Natura-alueella kohta, joka on osa maakuntakaavan suojelualuemerkintää, mutta on osoitettu luonnoksessa vain Natura-alueen merkinnällä ja laajan yhtenäisen metsäalueen merkinnällä.** Kaavaluonnoksen selostuksessa luonnonsuojelualue-merkinnästä todetaan: ”Aluumerkintää tulkitaan tarkemman suunnittelun yhteydessä olemassa olevan rajauspäätöksen mukaisesti tai rajaus tarkentuu perustamisesitystä ja -päätöstä tehdessä.” Tätä on syytä täsmentää ottaen huomioon sen, että olemassa oleva rajauspäätös voi olla vain osa suojeltavaksi tarkoitettun alueen laajuudesta. Samoin merkinnän kuvaus on tältä osin puutteellinen. Kaavaselostuksen vaikutusten arvioinnissa Natura-alueiden osalta todetaan epäselvästi, että ”Muutoin Natura-alueisiin voi kohdistua kielteisiä vaikutuksia.” Tätä kohtaa on syytä täydentää.

Luo(x) -merkintöjen rajaaminen niin, että alle 5 ha kokoisia ei osoiteta kaavakartalla, tulee perustella kaavaselostuksessa ja arvioida rajaamisen vaikutus luontoarvojen vaalimiseen. Lisäksi luo(x)-merkinnän käyttöä tai luonnonsuojelualueen perustamismahdollisuuksia on syytä selvittää ja harkita ainakin osalle selvityksissä maakunnallisesti arvokkaaksi tunnistetusta Sulkavanjärven kokonaisuudesta, jossa on mm. tunnistettu useita maakunnalliset luontotyyppikriteerit (LAKU) täyttäviä osia. Yleisesti merkinnän suunnittelumääräyksessä on syytä kytkeä toimenpiderajoitus kunkin alueen luontoarvoihin selkeämmin, esimerkiksi mainitsemalla kaivamis-, louhimis-, tasoittamis- ja täyttämistöiden jälkeen määräyksen koskevan myös ”muuta luontoarvoja heikentäviä toimenpiteitä”. Puiden kaatamista koskevien kaavaluonnoksen määräysten selkeyden lisäämiseksi on syytä täsmentää kaavassa ja selostuksessa, mitkä alueet tässä kaavassa määritellään maa- ja metsätalousalueiksi, joita määräys koskee.

Ohjeellisen viheryhteystarpeen merkinnät kaavaluonnoksessa sijoittuvat pääosin samoille alueille kuin maakuntakaavan viheryhteystarvemerkinnät. Kaavaluonnoksen selostuksessa todetaan vaikutusten arvioinnissa, että ”kaava ei erikseen osoita ekologisen verkoston tavoiteltavaa tilaa kokonaisuutena”. Yhteystarvemerkintöjen lisäksi yleiskaavatasolla on tarpeen tarkastella maakunnalliset ekologiset yhteydet mahdollisimman laajoina ja ekologisesti laadukkaina, jatkuvina kokonaisuuksina kapeiden käytävämäisten rakenteiden sijaan ja osoittaa toteuttamista turvaavat

merkinnät. Tavoitteena maakuntakaavan viheryhteystarvemerkinnässä on, että jos nykytilassa on jäljellä mahdollisuus maakunnallisena toimivaan leveään yhteyteen merkinnän yleispiirteisesti osoittamalla alueella, pitää se säilyttää rakentamattomana. **Uudenmaan liitto esittää, että ohjeellisten viheryhteystarpeiden lisäksi maakunnallisten yhteyksien toteutuminen varmistetaan osoittamalla rakentamattomaksi tarkoitetut osuudet aluevarauksina yleiskaavassa riittävän leveinä ja kehitetään yhteystarvetta osoittavia merkintätapoja tähän käsittelytapaan soveltuvaksi.** Kaavaselostusta on syytä tarkentaa ekologista verkostoa koskevien merkintöjen kuvauksen ja kaavaratkaisun perustelujen osalta.

Keskustaajaman pohjoispuoliset merkinnät on tunnistettu erityisen tärkeiksi nykytilaa kuvanneessa maakunnallisen tason selvityksessä Uudenmaan ekologiset verkostot Zonation-analyysien perusteella (2018). Siellä sijaitsee selvityksessä tunnistettu ainoa yhteys oikoradan ja Lahdenväylän poikki. Ekologisen verkoston 2024 tehdyssä tarkastelussa on puutteita vuoden 2018 aineiston tulkinnessa, kuten se, että väylät ylittävä yhteys ei ole kunnan eteläosassa, ja maakunnallisia yhteyksiä esittävä kartta ei sisällä yhteyksillä yhdistettyjä alueita (luonnolle paras 20 % alueet). Keskustaajaman pohjoispuolinen 2018 selvityksessä tunnistettu ekologinen yhteys sijaitsee yleiskaavaluonnoksen maankäytön muutoskohdassa. **Ekologisten verkostojen tarkastelua on tarvetta tarkistaa ja täydentää tähän liittyvää kaavan vaikutusten arviointia.** Uudenmaan liitto auttaa mieluusti 2018 aineiston tulkinnessa.

Keskustaajaman eteläpuolelle Tuuliruusun kohdalle osoitetun uuden eritasoliittymän läheisyys maakunnalliseen ekologiseen yhteyteen tulee ottaa huomioon yleiskaavan vaikutusten arvioinnissa ja kaavaehdotusta laadittaessa, mukaan lukien yhteisvaikutus tilaa vaativien elinkeinoalueiden kehittämisen kanssa. Lisäksi Mustametsän suojelualueen läheisyydessä väylän poikki ekologisen verkoston eri osia yhdistäviä kaavaratkaisuja olisi hyvä tarkentaa ja perustella kaavaselostuksessa ottaen huomioon alueella jo toteutuneet sekä suunnitellut maankäytön muutokset.

Kaavaluonnoksen yleisissä määräyksissä on todettu asemakaavoissa esitettyjen arvojen säilyttämisestä. Kohtaa "Näiden lisäksi alueella voi sijaita muitakin arvokohteita" on syytä muuttaa, sillä se ei ohjaa näiden muiden kohteiden turvaamista. Kuten asemakaavan sisältövaatimuksetkin edellyttävät, on luontoarvoista käytettävä kunkin kaavaprosessin aikana ajantasaisia tietoja. **Yleisten määräysten virkistys ja luonto -osion seudullisten viheralueiden kohdan käsitteet on syytä tarkistaa, samoin niiden tulkintaa kaavaselostuksessa, sitä tarvittaessa täydentäen.** On tärkeää, että viheralueiden verkoston jatkuvuutta turvataan, myös yleisten määräysten kautta. Kaavaselostuksen vaikutusten arvioinnissa viitataan, että asemakaavoituksessa "tulee huomioida suojelualueiden kytkeytyneisyyden säilyminen", mutta tämä ei käy oikeusvaikutteisista määräyksistä suoraan ilmi. Yleisten määräysten luontoa ja kestävästä kehitystä koskevien määräysten ja kaavaselostuksen niitä avaavien osien selkeyttä on syytä parantaa.

Maakuntakaavassa on Mäntsälässä yksi virkistysaluemerkintä Hunttijärven eteläosan rannoilla. Virkistysaluemerkinnän läntinen, laajempi puoli on osoitettu yleiskaavaluonnoksessa seudullisesti merkittävänä virkistysalueena. Se yhdistyy ulkoilumahdollisuuksien kokonaisuutena viereiselle laajemmalle metsätalousalueelle luonnoksessa osoitettuun ulkoilun ohjaamistarpeeseen sekä ympäristön laajoihin

luonnonsuojelualueisiin. Itäisen puolen kapeampaa rantaosuutta maakuntakaavan virkistysaluemerkinnästä ei ole osoitettu luonnoksessa. Ranta-alueesta osa on rakentunut niin, että rannassa ei ole suoraa virkistysyhteyttä itäisen rannan rakentamattomalle osuudelle. Kaavaluonnoksessa on lisäksi osoitettu kahdelle muulle metsätalousalueelle ulkoilun ohjaamistarvetta sekä joitain virkistyskohteita. Kaavaselostuksessa on todettu, että merkittäviä uusia vaikutuksia virkistykseen ei kaavan johdosta aiheudu. **Uudenmaan liitto edellyttää, että kaavaselostuksessa perustellaan tarkemmin sekä em. poikkeaminen maakuntakaavan virkistysalueen rajauksesta, että tulkinta yleiskaavan virkistykseen kohdistuvista vaikutuksista.**

Laajat yhtenäiset metsäalueet -merkinnän käyttäminen yleiskaavassa tukee maakunnallisten ekologisten verkostojen toimivuutta ja siten luonnon monimuotoisuuden turvaamista ohjaamalla pirstovaa toimintaa muualle. Merkinnän rajausperusteita on kuitenkin syytä vielä harkita. Jos merkinnän perusteena käytetään tunnistettujen ydinalueiden ydinosia, niin ydinosan reunan lähelle osuva rakentaminen aiheuttaa ydinosaa pienentävää ja pirstovaa vaikutusta. Kaavaluonnoksen rakentamista sallivat aluevaraukset ja merkinnät kattavat nykyisten, osittain hyvinkin väljän rakenteen taajama-alueiden ja kyljen lisäksi laajoja uusia alueita. Uudenmaan liitto huomauttaa, että tämä mahdollistaa ihmistoiminnan häiriöiden leviämisen laajemmalle alueelle niin, että sillä olisi todennäköisesti heikentävä yhteisvaikutus ekologisten verkostojen toimivuuteen maakunnallisellakin tasolla. Lisäksi yleiskaavoituksessa mahdollistettavan rakentamisen vaikutuksia hiilensidontaan tulee selkeämmin arvioida ja välttää hiilensidontan heikentämistä. Laajojen uusien alueiden käyttöönotto rakentamiseen voi heikentää myös mahdollisuuksia luonnonrauhaan ja virkistykseen.

Kulttuuriympäristöt

Maakuntakaavassa kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeän alueen ominaisuusmerkinnällä osoitetut alueet sisältävät sekä valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet että maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt. Maakunnallisesti merkittäviin kulttuuriympäristöihin sisältyy sekä rakennettua kulttuuriympäristöä, maisema-alueita, muinaisjäänöksiä, maisemanähtävyyksiä että perinnemaisemia. Maakuntakaavan arvokohteet voivat siis sisältää sekä rakennettuun kulttuuriympäristöön, maisemaan että arkeologiaan liittyviä arvoja.

Maakuntakaavan kaavamerkintään liittyy seuraava määräys:

- Yksityiskohtaisemmassa alueiden suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on turvattava valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot. Maakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot on otettava huomioon alueita kehitettäessä. Alueen suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä alueen maisema- ja kulttuuriympäristöarvot.

Yleiskaavaluonnoksessa alueet on osoitettu kahdella eri viivarasterimerkinnällä sen mukaan, onko kyseessä valtakunnallisesti vai maakunnallisesti merkittävä kohde. Sekä maakunnallisesti että valtakunnallisesti arvokkaiden kohteiden määräyksissä mainitaan

kulttuuriympäristöjen arvot ja edellytetään niiden säilyttämistä tai huomioon ottamista, mutta määräyksissä ei ole vastaavaa viittausta maisema-arvojen osalta. **Vaikka kulttuuriympäristön ja maiseman käsitteet ovat osin päällekkäisiä ja vaikeasti määriteltäviä, ja myös maakuntakaavan taustaselvityksissä termien sisältö ei ole yksiselitteinen, olisi selkeyden vuoksi suositeltavaa lisätä yleiskaavan määräyksiin myös viittaus maisema-arvoihin.**

Arvokkaiden kulttuuriympäristöjen/maisema-alueiden osoittamisessa olisi suositeltavaa käyttää vakiintunutta esitystapaa. Esimerkiksi voimassa olevassa maakuntakaavassa on käytetty turkoosia vaakaviivoitusta, joka mukailee aiemmin (ennen Katja-asetuksen voimaantuloa) voimassa ollutta kaavamerkintäasetusta. Nyt yleiskaavaluonnoksessa käytetty esitystapa (ruskea ja harmaa viivarasteri) tekee kaavaluonnoskartasta vaikealukuisen, koska käytetyt värit viittaavaa muihin kaavan teemoihin. Yksittäisenä huomiona todettakoon vielä käytetystä termistöstä, että kaavaselostuksessa kappaleen 5.9 alussa käytetty termi ”ympäristökulttuurinen” ei tässä yhteydessä ole oikea termi, vaan suositeltavampaa olisi käyttää esimerkiksi muotoilua ”Kulttuuriympäristön ja maiseman arvot on osoitettu...”.

Pohjavedet

Yleiskaava-alueella sijaitsee useampi maakuntakaavassa osoitettu pohjavesialue. Maakuntakaavan pohjavesialueen ominaisuusmerkintä ilmaisee alueen erityisominaisuutta ja määräyksessä on kiinnitetty huomiota vesilähteiden suojeluun. Tavoitteena on turvata pohjaveden laadullinen tila ja antoisuus edistämällä vesivarojen kestävää käyttöä ja estämällä pohjavesien pilaantumista. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee rakentamista ja muuta maankäyttöä ohjata siten, että ei vaaranneta pohjaveden laatua ja määrää. Uudenmaan liitto toteaa, että pohjavesialueet on osoitettu yleiskaavassa asianmukaisella tavalla. Vaikutusten arviointi on pohjavesien osalta kuitenkin suppea ja koskee vain yhtä pohjavesialuetta. Vaikutusten arviointia on tarpeen tarkastella laajemmin.

Tekninen huolto

Kaavaselostuksessa todetaan, että nykyiset vesihuollon toiminta-alueet on osoitettu kaavakartassa. Vesihuoltoon liittyen ei kuitenkaan ole osoitettu kaavamerkintöjä eikä toiminta-alueet erotu pohjakartassa. **Asia vaatii korjausta ja täsmennystä kaava-aineistoihin.**

Yleisesti liitto toteaa vesihuoltoon liittyen, että kustannustehokkaan yhdyskuntateknisen huollon ja ympäristöhäiriöiden minimoinnin näkökulmasta uudet rakentamismahdollisuudet tulee ensisijaisesti osoittaa nykyisen vesi- ja viemäriverkoston toiminta-alueelle.

Energia

Gasgrid suunnittelee parhaillaan Suomeen kansallista vedynsiirtoverkkoa. Putkiston kulkureitti maastossa on vielä hahmotteluvaiheessa, mutta tällä hetkellä vaikuttaa todennäköiseltä, että pääkaupunkiseudulle johtava putki tulee kulkemaan Mäntsälän kunnan alueella.

Vedynsiirtoverkolla voi olla merkittäviä vaikutuksia maankäyttöön. Putkiston toteuttaminen vaatii maata käyttöönsä, minkä lisäksi putkiston ympärille tarvitaan usein suojavyöhykkeitä, joissa maankäyttöä rajoitetaan turvallisuussyistä. Näihin vyöhykkeisiin voi kuulua rajoituksia rakennusten, infrastruktuurin tai ihmisten oleskelun suhteen. Uudenmaan liiton näkemys on, että vetyputki tulee esittää kaavassa, jos se vaikuttaa merkittävästi maankäyttöön, edellyttää suojavyöhykkeitä tai on strategisesti tärkeä osa energiaverkkoa. Kaavataso (yleis- tai asemakaava) ja esitystapa riippuvat kuitenkin hankkeen laajuudesta ja sen vaikutuksista. Lisäksi linjauksen esittämisessä kartalla ja erityisesti paikkatietona jakamisessa on huomioitava kansallinen turvallisuus. **Uudenmaan liitto kehottaa huomioimaan Gasgridin suunnitteilla oleva vedynsiirtoverkosto yleiskaavatyössä.**

Yleisissä kaavamääräyksissä todetaan, että alueiden tarkemman suunnittelun yhteydessä tulee huomioida ja edistää mahdollisuuksia uusiutuvan energian monipuoliseen tuottamiseen ja hyödyntämiseen. Uudenmaan liitto toteaa, että kaavamääräys on maakuntakaavan tavoitteiden mukainen ja edistää osaltaan ilmaston kannalta kestävään energiajärjestelmään siirtymistä. Liitto kuitenkin huomauttaa, että kaavaselostuksessa ei ole käsitelty tarkemmin eri uusiutuvien energioiden muotoja, eikä niiden toteuttamiseen liittyviä reunaehtoja. Esimerkiksi geoenergian tai aurinkoenergian toteuttamismahdollisuuksiin liittyy alueidenkäytöllisiä reunaehtoja, joita olisi tarpeellista kuvata tarkemmin kaavaselostuksessa. **Kaavaselostusta on syytä täydentää tarvittavilta osin.**

Vaikutusten arviointi

Kaavaselostus pitää sisällään vaikutusten arvioinnin, jonka arviointiteemat vastaavat Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:ssä asetettuja aiheita.

Uudenmaan liitto toteaa, että vaikutusten arvioinnin sisällössä painottuu kaavaratkaisun perustelu ja kuvailu, sekä osittain taustaselvitysten tulosten esittely. Vaikutusten arvioinnin tarkkuustaso vaikuttaa yleispiirteiseltä ja osittain arvioinnilta olisi kaivannut tarkempaa tasoa esimerkiksi alue- ja yhdyskuntarakenteen, taajamakuvaan, maiseman ja kulttuuriperinnön, virkistykseen, luonnon monimuotoisuuden ja ilmastovaikutusten osalta. Arviointi pitää sisällään myös jatkosuunnitteluohjeita, joiden paikka voisi sisältönsä puolesta olla esimerkiksi luvun 5 alla.

Lisäksi Uudenmaan liitto huomauttaa, että kaavaselostuksen sivulla 87 (*Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen*), sekä sivulla 101 (*Vaikutukset taajamakuvaan, maisemaan ja kulttuuriperintöön*) viitataan virheellisesti Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan Helsingin seudun valkoisia alueita koskevaan suunnittelumääräykseen. Kyseinen suunnittelumääräys on kumottu Uusimaa-kaavan voimaantulon yhteydessä.

Vaikutusten arviointia on syytä täydentää ja korjata kaavaehdotuksen laatimisen yhteydessä.

Ilmastovaikutusten arviointi

Uusimaa tavoittelee hiilineutraaliuutta vuoteen 2030 mennessä. Maakuntakaavan keskeisen yleisen suunnittelumääräyksen mukaan ”*Alueidenkäytön suunnittelussa on edistettävä ilmastonmuutoksen hillinnän ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta kestäviä ratkaisuja*”. Uudenmaan liitto näkee, että kaikissa kaavatöissä on tärkeää etsiä kaavallisia keinoja ilmastonmuutoksen hillintään ja muutokseen sopeutumiseen. Tavoitteeseen pääsemiseksi on tarpeellista arvioida kaavan ilmastovaikutuksia jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Kaavaselostus sisältää sanallisen kuvauksen kaavan arvioiduista ilmastovaikutuksista. Arviointi on laadittu mitä ilmeisemmin asiantuntija-arviointina. **Uudenmaan liitto toteaa, että kaavan ilmastovaikutuksia on tarpeellista arvioida tarkemmin**, ottaen huomioon myös ilmastonmuutokseen sopeutumisen eri näkökulmia, mukaan lukien ekologisen verkoston merkitys lajiston sopeutumiselle. Ilmastovaikutusten arvioimiseksi on tarjolla valmiita ilmastoarvioinnin keinoja ja työkaluja, kuten KILVA-työkalu, jolla on mahdollista tunnistaa kaavallisten ratkaisujen erilaisia ilmastovaikutuksia. Ilmastovaikutusten arvioinnin työkalut ovat paitsi arvioinnin välineitä, myös osa kaavas suunnittelua.

Jatkosuunnittelussa ilmastovaikutusten arvioinnin tulokset on otettava huomioon ja varmistettava tulosten huomioon ottaminen kaavaratkaisuissa ennen kuin kaavaehdotus asetetaan nähtäville.

Uudenmaan liitto toteaa myös, että liitto on tuottanut aineistoja puuston hiilivarastoista Uudenmaan alueelta. Uudenmaan liitto kannustaa tutustumaan kyseiseen paikkatietoaineistoon, sekä hyödyntämään sitä kaavatyössä ja vaikutusten arvioinnissa.

Yhteenveto

Alueidenkäytön suunnittelujärjestelmän periaatteiden mukaisesti yleiskaavan tulisi tarkentaa maakuntakaavaa. Mäntsälän strateginen yleiskaava on osittain yhtä yleispiirteinen tai jopa yleispiirteisempi kuin sitä ohjaava maakuntakaava. Yleiskaavan jatkotyössä on tarpeellista tarkentaa mm. luo-merkintöjen ja liikenneyhteyksien, sekä vaikutusten arviointien tarkkuustasoa.

Suunnitteluotteen strategisuudesta johtuen yleiskaava sisältää myös huomattavaa väljyyttä mm. alue- ja yhdyskuntarakenteen, sekä elinkeino- ja työpaikka-alueiden osalta ja siten mahdollistaa rakenteen hajautumista vastoin maakuntakaavan tavoitetta kehittää ja tiivistää olemassa olevaa rakennetta, ja vastoin myös yleiskaavalle asetettuja, olevan rakenteen hyödyntämistä korostavia tavoitteita. Jatkotyössä on tarpeellista tarkastella alue- ja yhdyskuntarakenteen laajuutta sekä tiivistämisen mahdollisuuksia, sekä uusien alueiden tarvetta ja käyttöönoton ajoittamista.

Yleiskaavan jatkotyössä on kiinnitettävä kestävän alue- ja yhdyskuntarakenteen lisäksi erityistä huomiota myös viherrakenteeseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen, liikennevaikutuksiin, sekä kaavamerkintöihin ja -määräyksiin ja niiden tarkistamiseen lausunnossa esiinnosteut näkökulmat huomioon ottaen.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- antaa edellä esitetyn ehdotuksen mukaisen lausunnon,
- tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Mari Siivola
Asiantuntija Tanja Lamminmäki

Täytäntöönpano:

Mäntsälän kunta

Maakuntahallitus

§ 6

27.01.2025

Uudenmaan alueen positiopaperi tulevan EU:n ohjelmakauden koheesiopolitiikkaan

Maakuntahallitus 27.01.2025 § 6
55/07.00.04.09.01/2025

Tiivistelmä

Uudenmaan liiton aluekehityksen vastuualueen ja Helsinki EU Officen asiantuntijat ovat valmistelleet yhteistyössä Uudenmaan alueen aluekehittämisen toimijoiden kanssa positiopaperia seuraavan EU:n ohjelmakauden (vuosien 2028-) koheesiopolitiikkaan. Koheesiopolitiikka on EU:n mittavin pitkän aikavälin investointipolitiikka, jolla edistetään keskeisesti alueiden kehittämistä. EU:n koheesiopolitiikan tavoitteena on vähentää kehityseroja alueiden välillä ja luoda hyvinvoinnin edellytyksiä muita heikommassa asemassa oleville ihmisille. Poliitikalla tavoitellaan nykyistä parempaa taloudellista, sosiaalista ja alueellista tasapainoa Euroopassa.

Maakuntahallitukselle esitetään, että se merkitsee Uudenmaan alueen EU:n koheesiopolitiikan positiopaperin tiedoksi.

Selostus

EU:n komissio valmistelee parhaillaan seuraavan ohjelmakauden 2028–rahoituskehystä. Koheesiopolitiikka on mittavin pitkän aikavälin EU:n investointipolitiikka, jolla edistetään keskeisesti alueiden kehittymistä. EU:n koheesiopolitiikan tavoitteena on vähentää kehityseroja alueiden välillä ja luoda hyvinvoinnin edellytyksiä muita heikommassa asemassa oleville ihmisille. Poliitikalla tavoitellaan nykyistä parempaa taloudellista, sosiaalista ja alueellista tasapainoa Euroopassa. Nykyisellä ohjelmakaudella 2021–2027 koheesiopolitiikan toteuttamisen budjetti on ollut lähes 400 miljardia euroa.

Uudenmaan liiton aluekehityksen vastuualue ja Helsinki EU Officen asiantuntijat ovat valmistelleet loppuvuoden 2024 ja alkuvuoden 2025 aikana hyvässä yhteistyössä Uudenmaan alueen toimijoiden kanssa positiopaperia seuraavaan vuosien 2028– EU:n koheesiopolitiikkaan.

Luonnos on ollut kommentoitavana Uudenmaan liiton keskeisillä aluekehityksen sidosryhmillä. Positiopaperia ovat kommentoineet mm. alueen isoimmat kaupungit.

Positiopaperissa Uudenmaan alue tarjoaa seuraavat suositukset EU:n koheesiopolitiikan onnistumiseen ja vaikutuksen maksimoimiseen:

- Koheesiopolitiikan on säilyttävä EU:n keskeisenä pilarina. Erilaiset uudet geopoliittiset, teknologiset ja ympäristöhaasteet ovat korostaneet tarvetta uudistaa koheesiopolitiikkaa ja parantaa sen vaikuttavuutta.
- Edellytämme rahoitusta kaikille alueille, myös kehittyneemmille alueille.
- Hallinnon on oltava aiempaa yksinkertaisempaa, korkeatasoista ja luotettavaa.

- Monitasoinen hallinto sekä paikkalähtöinen lähestymistapa tulee kuulua koheesiopolitiikan suunnitteluun ja ohjelmiin.
- INTERREG-ohjelman tulee olla osa koheesiopolitiikkaa jatkossakin. Se on keskeinen yhteistyöväline kaikille Euroopan alueille ja niiden naapurialueille.
- Koheesiopolitiikan varoja ei pidä nähdä varauksina kriisejä varten.
- Parempia synergiaetuja eri rahoituslähteiden kanssa on arvioitava.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää merkitä tiedoksi Uudenmaan alueen positiopaperin tulevan EU:n ohjelmakauden koheesiopolitiikkaan.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Eero Venäläinen
Asiantuntija Johanna Juselius

Oheismateriaali

Helsinki-Uusimaa Region's non-paper on the future of EU cohesion policy in the next programming period

Maakuntahallitus

§ 7

27.01.2025

Suurimpien kaupunkien allianssiyhteistyön valtionavustushaun avaaminen

Maakuntahallitus 27.01.2025 § 7
45/07.00.03.01/2025

Tiivistelmä

Maakuntahallitukselle esitetään, että se päättää avata suurimpien kaupunkien kansainvälisen rekrytoinnin edistämiseen suunnatun valtionavustushaun ja delegoida ko. hakua koskevan rahoituksen päätösvallan maakuntajohtajalle.

Selostus

Valtion vuoden 2025 talousarviossa (mom. 40. Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen) kohdennetaan miljoona euroa kansainvälistä rekrytointia edistävään sopimusperusteiseen yhteistyöhön kaupunkien kanssa. Yhteistyö toteutetaan kuuden suurimman kaupungin (Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere, Oulu) ja kaupapakamarien hanketyyppisenä toimintana.

Työ- ja elinkeinoministeriö ehdottaa, että Uudenmaan liitto hallinnoi kyseistä valtionavustusta soveltaen voimassaolevia Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukemisen (AKKE) määrärahasta rahoitettuja hankkeita koskevaa lainsäädäntöä ja asetuksia. Liitolle on luvassa hallinnollisiin kuluihin 3 %, eli 30 000 euron korvaus. Ministeriöltä odotetaan vielä tarkempaa ohjeistusta avustuksen yksityiskohdista, seurannasta ja raportoinnista.

Rahoituslain mukaisesti valtionavustusta tulee hakea kirjallisesti. Rahoituksen ennalta kohdennettu luonne huomioiden Uudenmaan liitto tulee avaamaan kuudelle suurimmalle kaupungille kohdennetun rahoitushaun heti, kun ministeriön tarkempi ohjeistus on saatu.

Rahoitus myönnetään allianssiyhteistyöryhmässä suunniteltuihin toimenpiteisiin. Hankkeiden sisältö ja tavoitteet pohjautuvat ministeriön ja kaupunkien välisiin keskusteluihin ja linjauksiin. Uudenmaan liitto tekee hakemuksille rahoitusteknisen- ja tukikelpoisuusarvioinnin. Määrärahan käyttöaika on rajattu vuodelle 2025 ja tulevien vuosien talousarvioissa määräraha kohdennetaan mahdollisesti erikseen.

Strateginen allianssiyhteistyöryhmä on pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukainen kuuden suurimman kunnan yhteistyöelin, joka pyrkii ratkaisemaan esimerkiksi osaavan työvoiman saatavuuteen liittyviä haasteita. Nyt aukeava AKKE-hankehaku mahdollistaa osaltaan työn jalkauttamisen kuntiin. Rahoitettavien hankkeiden tavoitteena on saada 1 000 työnantajaa kohtaantoa tukevien kansainvälisen rekrytoinnin palvelujen piiriin.

Maakuntahallitukselle esitetään valtionavustuksen myöntöä koskevan päätösvallan delegointia maakuntajohtajalle.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- avata kohdennetun Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen -määrärahasta rahoitetun valtionavustushaun kansainvälistä rekrytointia edistävään sopimusperusteiseen yhteistyöhön kaupunkien kanssa,
- hyväksyä rahoituksen hallinnoinnin Uudenmaan liitossa Työ- ja elinkeinoministeriön ehdotuksen mukaisesti,
- delegoida päätösvallan myönnettävistä avustuksista maakuntajohtajalle.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Asian käsittely:

Asian käsittelyn aikana maakuntajohtaja kertoi, että ministeriön tarkempi ohjeistus saatiin esityslistan lähettämisen jälkeen. Ministeriöltä vastaanotetun kirjeen mukaisesti Uudenmaan liiton saama korvaus hallinnollisiin kuluihin on 2 % määrärahasta eli 20 000 euroa eikä 3 % kuten asian selostusosan tekstissä luki.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti

- **avata kohdennetun Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen -määrärahasta rahoitetun valtionavustushaun kansainvälistä rekrytointia edistävään sopimusperusteiseen yhteistyöhön kaupunkien kanssa,**
- **hyväksyä rahoituksen hallinnoinnin Uudenmaan liitossa Työ- ja elinkeinoministeriön ehdotuksen mukaisesti,**
- **delegoida päätösvallan myönnettävistä avustuksista maakuntajohtajalle.**

Pöytäkirja tarkastettiin tämän pykälän osalta kokouksessa.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Eero Venäläinen
Asiantuntija Johanna Loima

Maakuntahallitus

§ 8

27.01.2025

Maakuntavaltuuston päätösten täytäntöönpano

Maakuntahallitus 27.01.2025 § 8
44/00.01.02.04/2025

Selostus

Maakuntavaltuuston kokous pidettiin 10.12.2024.
<https://uml10fi.oncloudos.com/kokous/2024187.PDF>

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- todeta, että maakuntavaltuuston päätökset ovat syntyneet säädetyssä järjestyksessä, maakuntavaltuusto ei ole ylittänyt toimivaltaansa eivätkä päätökset ole lainvastaisia
- panna maakuntavaltuuston päätökset täytäntöön.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätietoja:

vastuujohtaja Liisa Isokangas

Maakuntahallitus

§ 9

27.01.2025

Ilmoitusasioita

Maakuntahallitus 27.01.2025 § 9

Selostus

1. Uudenmaan liiton käyttösuunnitelma vuodelle 2025

Maakuntahallitukselle tuodaan tiedoksi maakuntavaltuuston § 18 10.12.2024 hyväksymään talousarvioon perustuva käyttösuunnitelma vuodelle 2025.

Käyttösuunnitelma on jaettu toiminnallisten kokonaisuuksien pohjalta tehtäviksi ja toimintatulot on kohdennettu ko. tehtäville aiheuttamisperiaatteen mukaan. Määrärahavaraukset esitetään tehtäväkohtaisesti tileittäin eriteltynä.

Käyttösuunnitelma toimii kustannusten kohdentamisen perustana ja käyttösuunnitelman toteutumista seurataan kuukausitasolla tilivelvollisten ja vastuuhenkilöiden toimesta. Toimintavuoden aikana esiin tulevat muutostarpeet käyttösuunnitelmaan käsitellään johtoryhmässä ja tarvittaessa käyttösuunnitelma päivitetään.

Maakuntajohtaja on hallintosäännön mukaisesti hyväksynyt vuoden 2025 käyttösuunnitelman (maakuntajohtaja § 8/2025 20.1.2025).

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää merkitä tiedoksi kokouksen ilmoitusasiat.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Liisa Isokangas

Oheismateriaali

Käyttösuunnitelma 2025

Maakuntahallitus

§ 10

27.01.2025

Luottamushenkilöiden matkamääräykset

Maakuntahallitus 27.01.2025 § 10

Selostus

Uudenmaan liitto on jäsenenä useissa kansainvälisissä verkostoissa. Verkostotyön lisäksi edunvalvontatyötä tehdään myös muissa kansainvälisissä tapaamisissa ja seminaareissa. Osa kansainvälisistä luottamus- tai edustustehtävistä ovat luonteeltaan poliittisia.

Matkamääräykset

Matkustajan nimi	Mirita Saxberg
Määränpää	Bari, Italia
Alkupäivä	27.3.2025
Loppupäivä	30.3.2025
Matkan syy	CPMR Political Bureau
Kustannukset	Matkat ja majoitus yhteensä n.1200 €

Asian tausta:

Uudenmaan liiton nimissä matkustettaessa myös luottamushenkilöillä tulee olla voimassaoleva matkamääräys. Sovittu toimintatapa on, että luottamushenkilöiden matkamääräykset antaa maakuntahallitus.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää antaa matkamääräykset yllä selostusosassa kuvatulla tavalla.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Liisa Isokangas

Maakuntahallitus

§ 11

27.01.2025

Viranhaltijoiden päätökset

Maakuntahallitus 27.01.2025 § 11

Selostus

Uudenmaan liiton viranhaltijapäätökset ovat luettavissa kolmen kuukauden ajan verkkosivuiltamme osoitteessa
https://uml10fi.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=official_frames

Edellisen maakuntahallituksen esityslistan lähettämisen jälkeen on tehty seuraavat viranhaltijoiden päätökset:

Päätökset, joissa otto-oikeuden käyttöaika kulunut umpeen

Viranhaltija	Päätös	Päätöksen otsikko	Päätöstyyppi
Maakuntajohtaja	§ 92/2024	AKKE-rahoituspäätös EU-hankevalmistelutuesta Forum Viriumi Helsinki Oy:n hakemukselle EU25003	AKKE rahoituspäätös
Maakuntajohtaja	§ 93/2024	EU Issue Tracker -käyttöoikeudet Helsinki EU Officen toimistolle	Hankintapäätös
Aluekehittämisen vastuualueen johtaja	§ 55/2024 16.12.2024	Muutospäätös hankkeelle AKKE23028 Carbon Neutral Experience 2.0 (CNE 2.0)	AKKE muutospäätös
Aluekehittämisen vastuualueen johtaja	§ 58/2024	Muutospäätös Laurea ammattikorkeakoulun hankkeelle nro AKKE23005 Tukea, toimintaa ja resilienssiä (TUTORESI)	AKKE muutospäätös
Aluekehittämisen vastuualueen johtaja	§ 57/2024	Muutospäätös hankkeelle AKKE24016 Esiselvitys - Luova Törmäyttämö -alusta, kehityssuunnitelma	AKKE muutospäätös
Aluesuunnittelun vastuualueen johtaja	§ 40/2024	Toimeksiantosopimuksen hyväksyminen asiantuntijatyöhön; Jatko Hiilensidonnan huomioiminen maakuntakaavoituksessa	Muu päätös
vs. hallintojohtaja	§ 59/2024 19.12.2024	Tiedonohjaussuunnitelman TOS päivittäminen vuonna 2024	Muu päätös

Yksikään maakuntahallituksen jäsen, eikä maakuntajohtaja ole määräajan kuluessa ilmoittanut halustaan tuoda yllä listattuja viranhaltijapäätöksiä maakuntahallituksen otto-oikeusharkintaan, joten päätökset voidaan merkitä tiedoksi.

Päätökset, joissa otto-oikeuden käyttöaika jäljellä

Viranhaltija	Päätös	Päätöksen otsikko	Päätöstyyppi	Otto-oikeuden käyttöaika umpeutuu
Maakuntajohtaja	§ 1/2025 8.1.2025	Helsinki EU Officen vuokrasopimuksen muutoksen hyväksyminen	Muu päätös	30.1.2025

Maakuntajohtaja	§ 2/2025 16.1.2025	EU-hankevalmistelutuen AKKE-rahoituspäätös: Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy, EU25002 EU MADCORES	AKKE rahoituspäätös	7.2.2025
Maakuntajohtaja	§ 3/2025 16.1.2025	AKKE-rahoituksen EU-hankevalmistelutukipäätös VTT Oy:n hakemukselle SUMSENS, EU25004	AKKE rahoituspäätös	7.2.2025
Maakuntajohtaja	§ 4/2025 20.1.2025	AKKE-rahoituspäätös EU-hankevalmistelutuesta Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy:n hakemukselle EU25005 Tech4CityHUB – Smart City Solutions for Climate Neutrality and Urban Harmony	AKKE rahoituspäätös	10.2.2025
Maakuntajohtaja	§ 5/2025 20.1.2025	AKKE-rahoituspäätös EU-hankevalmistelutuesta KIRA-InnoHub ry:n hakemukselle EU25006, BIM twins for energy renovations (BIM4ENERGY)	AKKE rahoituspäätös	10.2.2025
Maakuntajohtaja	§ 6/2025 20.1.2025	AKKE-rahoituspäätös EU-hankevalmistelutuesta Haaga-Helia ammattikorkeakoulu Oy:n hakemukselle EU25007, DY-FEND - Ecosystem for Biobased Functional Textile Innovations for Health and Safety	AKKE rahoituspäätös	10.2.2025
Maakuntajohtaja	§ 7/2025 20.1.2025	AKKE-rahoituspäätös EU-hankevalmistelutuesta HUS-yhtymän hakemukselle EU25008, UNIFIED	AKKE rahoituspäätös	10.2.2025
Maakuntajohtaja	§ 8/2025 20.1.2025	Talousarvioon perustuvan käyttösuunnitelman hyväksyminen vuodelle 2025	Muu päätös	10.2.2025

Viranhaltija	Päätös	Päätöksen otsikko	Päätöstyyppi	Otto-oikeuden käyttöaika umpeutuu
vs. hallintojohtaja	§ 1/2025 8.1.2025	Asiantuntijapalvelun hankinta; Työympäristön suunnittelupalvelut toimitilauudistuksessa	Hankintapäätös	29.1.2025

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- merkitä alaistensa viranhaltijoiden päätökset tiedoksi ja
- ettei se käytä kuntalain 92 §:n mukaista otto-oikeuttaan esityslistalla mainittuihin päätöksiin.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Liisa Isokangas

Maakuntahallitus

§ 12

27.01.2025

Johtajien antamat lausunnot

Maakuntahallitus 27.01.2025 § 12

Selostus

Edellisen kokouksen jälkeen on annettu Liitteet-kohdassa listatut lausunnot.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää merkitä tiedoksi johtajien antamat lausunnot.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Liisa Isokangas

Liitteet

- Liite 1 Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta
- Liite 2 Lausunto Tuusula Saksanväylä nro 3670 asemakaavaehdotuksesta
- Liite 3 Lausunto koskien ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tapauskohtaista soveltamista yksittäistapauksessa, Neoen Renewables Finland Oy, Jäniksenlinnat-Raala aurinkovoimapuisto
- Liite 4 Lausunto ASM Kiviainespalvelu Oy:n Kivimäen maanlajitystä ja louhintaa Sipoossa koskevasta ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta
- Liite 5 Lausunto Ilvesvuorenkatu 2–4 asemakaavamuutoksen vireilletulosta ja luonnoksesta, Nurmijärvi
- Liite 6 Lausunto Äminne gård asemakaavamuutoksen luonnoksesta, Raasepori

Maakuntahallitus

§ 13

27.01.2025

Valmistuneet julkaisut

Maakuntahallitus 27.01.2025 § 13

Selostus

Yhteistyöllä kohti hiilineutraaliutta -toimenpideohjelma. Uudenmaan liiton julkaisuja E 258 - 2024

Neljän maakunnan maakuntaohjelmien vertaisarviointi. Uudenmaan liiton julkaisuja E 259 - 2024

Uudenmaan liiton talousarvio ja toimintasuunnitelma vuodelle 2025. Taloussuunnitelma vuosille 2025–2027. Uudenmaan liiton julkaisuja D 114 - 2024

Nylands förbunds budget och verksamhetsplan för 2025. Ekonomiplan för åren 2025–2027. Nylands förbunds publikationer D 115 - 2024

Kaikki Uudenmaan liiton julkaisut:

<https://uudenmaanliitto.fi/julkaisut/>

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää merkitä tiedoksi valmistuneet julkaisut.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Liisa Isokangas

Maakuntahallitus

§ 14

27.01.2025

Kokousaikataulu tiedoksi

Maakuntahallitus 27.01.2025 § 14

Selostus

Seuraavat **maakuntahallituksen** kokoukset

- 12.02.2025 klo 16:00-19:00 (iltakoulu)
- 24.02.2025 klo 8:30
- 24.03.2025 klo 8:30
- 14.04.2025 klo 8:30
- 12.05.2025 klo 8:30
- 09.06.2025 klo 8:30

Seuraava **maakuntavaltuuston** kokous

- 26.05.2025 klo 10:00

Seuraava **maakunnan yhteistyöryhmän** kokous

- 26.02.2025 klo 13:00-15:30

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää merkitä tiedoksi kokousaikataulun.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Liisa Isokangas

Maakuntahallitus	§ 142	23.09.2024
Maakuntahallitus	§ 169	11.11.2024
Maakuntahallitus	§ 15	27.01.2025

Hallintojohtajan viran täyttäminen

Maakuntahallitus 23.09.2024 § 142

Tiivistelmä

Maakuntahallitukselle esitetään, että se hyväksyy hallintojohtajan rekrytointiprosessin aikataulun ja päättää asettaa valintaryhmän valmistelevaan rekrytointia.

Selostus

Paula Autioniemi on irtisanoutunut hallintojohtajan virasta 28.2.2025 alkaen. Uuden hallintojohtajan rekrytoiminen käynnistetään lokakuussa. Tavoitteena on, että uusi hallintojohtaja aloittaa viimeistään 1.4.2025.

Viran täyttämistä varten perustetaan maakuntahallituksen jäsenistä valintaryhmä, joka valmistelee rekrytointia, toteuttaa haastattelut ja tekee valintaesityksen maakuntahallitukselle. Viran täytössä käytetään apuna rekrytointiyhteistyökumppania, joka tukee hallintojohtajan kelpoisuusehtojen ja pääasiallisten tehtävien täsmentämisessä ja hakuilmoituksen laatimisessa, toteuttaa suorahakua ilmoitushaun tukena, tukee valintaryhmää hakemusten läpikäynnissä ja haastateltavien valinnassa, on valintaryhmän mukana haastattelemassa hakijoita ja toteuttaa kärkiehdokkaiden soveltuvuusarvioinnin.

Hallintojohtajan rekrytoinnin aikataulu

Syyskuu

- Rekrytointikumppanin kilpailutus
- Mhs 23.9.: Valintaryhmän asettaminen

Lokakuu

- Rekrytointiprosessin valmistelu: Hallintojohtajan pääasiallisten tehtävien ja kelpoisuusehtojen täsmentäminen valintaryhmän ja rekrytointikumppanin yhteistyönä. Työ tehdään 7.–25.10.
- Mhs 21.10.: Maakuntahallitus nimeää hallintojohtajan viransijaisen / avoimen viran hoitajan.

Marraskuu

- Mhs 11.11.: Rekrytointiprosessin täsmennys, viran kelpoisuusvaatimukset ja hakuilmoitus. Materiaalin pitää olla valmis 1.11.
- Ilmoitushaku ja suorahaku 12.–26.11.

Joulukuu

- Saapuneiden hakemusten läpikäynti ja haastateltavien valinta valintaryhmän kanssa 2.–3.12.

- Haastattelut 9.–13.12. (varsinainen ja varapäivä)
- Soveltuvuusarviot 16.–20.12. (raportointi tammikuun alussa)

Tammikuu

- Mhs 01 tai 02/2025: hallintojohtajan virkavaali

Asian tausta

Uudenmaan liiton hallintosäännön 26 §:n mukaan maakuntahallitus päättää virkojen kelpoisuusehdoista.

Hallintosäännön 27 §:n mukaan hallintojohtajan viran julistaa haettavaksi maakuntahallitus.

Hallintosäännön 28 §:n mukaan maakuntahallitus päättää hallintojohtajan valinnasta.

Esittelijän päätösesitys:

- Maakuntahallitus päättää
- hyväksyä hallintojohtajan rekrytointiprosessin aikataulun yllä selostusosassa kuvatulla tavalla,
 - asettaa valintaryhmän valmistelemaan rekrytointia.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Käsittely:

Käsittelyn aikana maakuntajohtaja täydensi esitystään valintaryhmän asettamisesta niin, että maakuntahallituksessa edustettuna olevat poliittiset ryhmät nimeävät valintaryhmään sekä varsinaisen jäsenen että varajäsenen.

Päätös:

- Maakuntahallitus päätti**
- **hyväksyä hallintojohtajan rekrytointiprosessin aikataulun yllä selostusosassa kuvatulla tavalla,**
 - **nimetä valintaryhmän kokouksessa esitetyllä tavalla valmistelemaan rekrytointia.**

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Tuija Telén
Asiantuntija Otto Ala-Nissilä

Maakuntahallitus 11.11.2024 § 169

Tiivistelmä

Maakuntahallitukselle esitetään, että se päättää hallintojohtajan viran kelpoisuusehdot, julistaa viran haettavaksi ja rekrytointiprosessin aikataulun.

Selostus

Paula Autioniemi on irtisanoutunut hallintojohtajan virasta 28.2.2025 alkaen. Uuden hallintojohtajan rekrytoiminen käynnistyi lokakuussa. Tällöin maakuntahallituksen 23.9.2024 § 142 mukaisesti koottu valintaryhmä valmisteli luonnoksen viran kelpoisuusehdoista ja hakuilmoituksesta sekä laati rekrytointiprosessin tarkennetun aikataulun. Tavoitteena on, että uusi hallintojohtaja aloittaa 1.4.2025.

Viran täyttämistä varten on perustettu valintaryhmä, joka valmistelee rekrytointiprosessin, käy läpi saapuneet hakemukset, toteuttaa ansiovertailut ja haastattelut sekä tekee valintaesityksen maakuntahallitukselle. Viran täytössä käytetään apuna rekrytointiyhteistyökumppania, joka tukee hallintojohtajan kelpoisuusehtojen ja pääasiallisten tehtävien täsmentämisessä, hakuilmoituksen laatimisessa, toteuttaa suorahakua ilmoitushaun tukena, tukee valintaryhmää hakemusten läpikäynnissä ja haastateltavien valinnassa, on valintaryhmän mukana haastattelemassa hakijoita ja toteuttaa kärkiehdokkaiden soveltuvuusarvioinnin.

Hallintojohtajan rekrytoinnin aikataulu

Syyskuu

- Rekrytointikumppanin kilpailutus.
- MHS 23.9.: Valintaryhmän asettaminen

Lokakuu

- Valintaryhmä 29.10.2024: Rekrytointiprosessin valmistelu: Hallintojohtajan pääasiallisten tehtävien ja kelpoisuusehtojen, hakuilmoituksen ja aikataulun täsmentäminen valintaryhmän ja rekrytointikumppanin yhteistyönä.

Marraskuu

- MHS 11.11.: Rekrytointiprosessin täsmennys, viran kelpoisuusvaatimukset ja hakuilmoitus
- Ilmoitushaku ja suorahaku 12.–26.11.2024

Joulukuu

- Valintaryhmä 4.12.2024: Saapuneiden hakemusten ansiovertailu ja haastateltavien valinta
- Haastattelut 13.12.2024
- Soveltuvuusarviot 16.–20.12.2024

Tammikuu

- Valintaryhmä ja hallitus 7.1.2025: Soveltuvuusarviointien tulosten esittely valintaryhmälle ja maakuntahallitukselle.
- MHS 27.1.2025: Hallintojohtajan virkavaali

Asian tausta

Uudenmaan liiton hallintosäännön 26 §:n mukaan maakuntahallitus päättää virkojen kelpoisuusehdoista.

Hallintosäännön 27 §:n mukaan hallintojohtajan viran julistaa haettavaksi maakuntahallitus.

Hallintosäännön 28 §:n mukaan maakuntahallitus päättää hallintojohtajan valinnasta.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- hyväksyä rekrytointiprosessin aikataulun yllä olevan selostuksen mukaisena
- hyväksyä, että hallintojohtajan viran kelpoisuusehdot ovat ylempi korkeakoulututkinto, käytännössä osoitettu johtamiskokemus sekä erinomainen suomen kielen taito, hyvä englannin ja tyydyttävä ruotsin kielen taito
- julistaa hallintojohtajan viran haettavaksi 12.- 26.11.2024 klo 15.45 mennessä liitteenä olevan hakuilmoituksen mukaisesti
- tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Tuija Telén
Asiantuntija Otto Ala-Nissilä

Maakuntahallitus 27.01.2025 § 15
441/01.01.01.00/2024

Tiivistelmä

Maakuntahallitus päättää hallintojohtajan valinnasta.

Selostus

Maakuntahallitus päätti 23.9.2024 kokouksessaan asettaa valintaryhmän valmistelemaan hallintojohtajan rekrytointia. Maakuntahallitus päätti 11.11.2024 kokouksessaan, että hallintojohtajan virka on haettavana 12. – 26.11.2024. Hakuilmoitus julkaistiin Kuntarekryssä ja Oikotie-palvelussa sekä Uudenmaan liiton verkkosivuilla ja liiton sosiaalisen median kanavissa. Rekrytointiprosessia tuki konsulttiyhtiö Auderum Advisors Oy.

Hallintojohtajan viran kelpoisuusehtoina olivat ylempi korkeakoulututkinto, käytännössä osoitettu johtamiskokemus sekä erinomainen suomen kielen taito, hyvä englannin ja tyydyttävä ruotsin kielen taito.

Hallintojohtajan virkaan etsittiin kokeneita ja strategisesti ajattelevia hakijoita, jotka johtavat luontevasti tiedolla, ovat näkemyksellisiä, innostavia ja tulevaisuusorientoituneita ja joilla on kyky uudistaa ja uudistua. Hakijoilta odotettiin kokemusta julkisen sektorin hallinto-, henkilöstö- ja talousjohtamisesta, käytännön osaamista vastuualueen toimintaan liittyvistä tehtävistä sekä kuntien ja valtionhallinnon toimintaympäristön tuntemusta. Kunta- ja hallintolakiosaaminen sekä aluekehityslain tuntemus olivat hakijalle eduksi.

Valintakriteereinä arvostettiin myös erinomaisia vuorovaikutus- ja neuvottelutaitoja, kykyä viedä asioita eteenpäin rakentavasti yhdessä toimien sekä kykyä proaktiiviseen, luottamusta rakentavaan ja vaikuttavaan viestintään.

Virkaan tuli määrääjän päättymiseen mennessä 26 hakemusta, jotka kaikki täyttivät viran kelpoisuusehdot.

Valintaryhmä päätti 4.12.2024 kokouksessaan kutsua haastatteluun Liisa Isokankaan, Annaliisa Oksasen, Olli Seppäsen, Reijo Siltalan ja Jaana Suihkosen.

Haastattelut pidettiin rekrytointikonsultin tukemana 13.12.2024. Suoritettujen haastattelujen perusteella valintaryhmä päätti kutsua Isokankaan, Oksasen ja Suihkosen henkilöarviointiin.

Henkilöarvioinnin tulokset esiteltiin valintaryhmälle ja maakuntahallituksen jäsenille 7.1.2025. Tarkemmat hakijoiden vertailut perusteluineen ilmenevät oheismateriaalina olevista hakijayhteenvedosta, ansiovertailusta, haastattelumuistiosta ja henkilöarviointimuistiosta. Oheismateriaalit sisältävät osin julkisuuslain 24 §:n, 1. momentin 29 ja 32-kohdan tarkoittamia salassa pidettäviä tietoja.

Annaliisa Oksanen on ilmoittanut 12.1.2025 vetävänsä hakemuksensa pois Uudenmaan liiton hallintojohtajan rekrytointiprosessista.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- hakijoiden ansiovertailun, suoritettujen haastattelujen ja henkilöarviointien perusteella valita Liisa Isokankaan hallintojohtajan virkaan,
- että valinta on ehdollinen, kunnes virkaan valittu toimittaa kirjallisen ilmoituksen viran vastaanottamisesta sekä esittää hyväksyttävän lausunnon terveydentilastaan,
- vahvistaa viran vaativuusluokkasijoituksesi 21,
- oikeuttaa maakuntajohtajan vahvistamaan viran tarkemman tehtäväkohtaisen palkan em. vaativuusluokan palkkahaarukan puitteissa,
- että virkaan valitun kohdalla ei sovelleta koeaikaa, koska Liisa Isokangas on hoitanut hallintojohtajan tehtävää 11.11.2024 alkaen,
- tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Asian käsittely:

Ennen asian käsittelyn aloittamista pöytäkirjanpitäjänä toiminut vs. hallintojohtaja Liisa Isokangas poistui kokouksesta.

Maakuntajohtaja totesi, että pöytäkirjanpitäjänä tämän pykälän kohdalla toimii vs. hallintojohtajan varahenkilö Tero Suursalmi.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti

- **hakijoiden ansiovertailun, suoritettujen haastattelujen ja henkilöarviointien perusteella valita Liisa Isokankaan hallintojohtajan virkaan,**
- **että valinta on ehdollinen, kunnes virkaan valittu toimittaa kirjallisen ilmoituksen viran vastaanottamisesta sekä esittää hyväksyttävän lausunnon terveydentilastaan,**
- **vahvistaa viran vaativuusluokkasijoituksesi 21,**
- **oikeuttaa maakuntajohtajan vahvistamaan viran tarkemman tehtäväkohtaisen palkan em. vaativuusluokan palkkahaarukan puitteissa,**
- **että virkaan valitun kohdalla ei sovelleta koeaikaa, koska Liisa Isokangas on hoitanut hallintojohtajan tehtävää 11.11.2024 alkaen,**
- **tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.**

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Tuija Telén
Asiantuntija Otto Ala-Nissilä

Täytäntöönpano:

Päätösote: virkaa hakeneet

Oheismateriaali

Ei-julkinen asiakirja

Ei-julkinen asiakirja

Ei-julkinen asiakirja

Ei-julkinen asiakirja

Muutoksenhakuohje koskee pykälä: § 1, § 2, § 3, § 4, § 5, § 6, § 8, § 9, § 10, § 11, § 12, § 13, § 14

Muutoksenhakukielto

Päätökseen, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa kuntalain 136 §:n mukaan hakea muutosta.

Muutoksenhakuohje koskee pykälä: § 7, § 15

Muutoksenhakukielto

Päätökseen, josta voidaan tehdä kirjallinen oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Oikaisuvaatimusohje

Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen.

Viranomainen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, osoite ja postiosoite

Uudenmaan liitto
Maakuntahallitus
Esterinportti 2 B
00240 Helsinki

sähköposti: toimisto@uudenmaanliitto.fi

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus on jätettävä toimiston aukioloaikana, viimeistään klo 15.45 oikaisuvaatimusajan päättymispäivänä.

Päätös voidaan antaa tiedoksi sähköisen asiointilain (laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa, 13/2003) 19 §:n mukaisesti, jos asianosainen on antanut suostumuksensa siihen, että päätös voidaan lähettää hänelle sähköisesti tiedoksi. Tällöin asianosaisen katsotaan saaneen päätöksen tiedoksi kolmantena päivänä sen lähettämisestä. Jos päätös annetaan asianosaiselle tiedoksi kirjeellä, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei tiedoksiannon näytetä tapahtuneen myöhemmin.

Muun oikaisuvaatimukseen oikeutetun katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun päätös on asetettu nähtäville yleiseen tietoverkkoon (Kuntalaki 410/2015 140 §). Tarkastettu pöytäkirja asetetaan nähtäväksi kokousta seuraavan viikon torstaina osoitteessa www.uudenmaanliitto.fi > paatoksenteko

Oikaisuvaatimuksen sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisena. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava

- päätös, johon oikaisuvaatimus kohdistuu
- miten ja millä perusteella päätöstä halutaan oikaistavaksi

- millä perusteella oikaisuvaatimuksen tekijä on oikeutettu tekemään vaatimuksen
- oikaisuvaatimuksen tekijän yhteystiedot